

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tomáš Landa

Trestněprávní odpovědnost ve sportu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 18. 12. 2017

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 141 866 znaků včetně mezer.

Autor diplomové práce

V Praze dne

Na tomto místě bych chtěl poděkovat panu doc. JUDr. Bc. Tomáši Gřivnovi, Ph.D. za to, že jsem u něj jako vedoucího mé diplomové práce mohl vůbec práci psát a že mi během jejího vypracovávání poskytoval cenné rady a připomínky. Dále bych velice nerad opomněl vyjádřit obrovské poděkování mé matce, která mi byla podporou ve všech těžkých chvílích a díky neskonalé a neměřitelné lásce mi umožnila studovat a psát tyto řádky. Konečně bych chtěl vyjádřit úctu a poděkovat mému otci za to, že ve mně vzbudil zájem o sport, jenž se stal předmětem této práce.

Obsah

1 ÚVOD.....	1
2 SPORT A SPORTOVNÍ PRÁVO	4
2. 1. Vymezení pojmu sport.....	4
3 VZTAH TRESTNÍHO PRÁVA A SPORTU	7
3. 1. Obecně k průniku práva do sportu	7
3. 2. Teorie absolutní sportovní imunity.....	8
3. 3. Teorie rigidního uplatňování právního řádu	10
3. 4. Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti	11
4 TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY.....	12
4. 1. Znak trestní odpovědnosti.....	13
4.1.1. Protiprávnost a obecné znaky trestného činu.....	13
4.1.2. Objekt trestného činu	16
4.1.3. Objektivní stránka trestného činu	17
4.1.4. Pachatel trestného činu	18
4.1.5. Subjektivní stránka trestného činu	18
4.2. Okolnosti vylučující protiprávnost	21
5 DOKTRINÁLNÍ TEORIE TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI SPORTOVců ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY.....	23
5.1. Teorie vyloučení objektivního základu trestného činu	23
5.2. Teorie nedostatku zavinění	24
5.3. Teorie účelu	26
5.4. Teorie sportovního rizika.....	28
5.5. Teorie souhlasu poškozeného	29
5.6. Teorie dodržení sportovního pravidla.....	31
5.7. Koncepce státního dovolení.....	33
5.8. Teorie nešťastné náhody	34
5.9. Teorie práva zvykového.....	35
5.10. Teorie G. Del Vecchia	35
6 JUDIKATURA K ODPOVĚDNOSTI ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY.....	37
6.1. Usnesení NS ČR ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.....	37
6.2. Usnesení NS ČR ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006	38

6.3. Usnesení NS ČR ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015	42
6.4. Usnesení NS ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.....	44
6.5. Usnesení NS ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.....	46
7 ZAHRANIČNÍ DOKTRÍNY	49
7.1. Německo	50
7.2. Rakousko	51
7.3. Polsko.....	52
7.4. Francie	53
7.5. Anglie.....	54
8 PROBLEMATIKA DOPINGU	55
8.1. Úprava dopingů v TZ.....	56
9 PROBLEMATIKA KORUPČNÍHO JEDNÁNÍ	61
9.1. Úprava korupce v TZ.....	63
9.2. Korupce a obecný zájem.....	65
10 ZÁVĚR	70
11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	72
11.1. Odborná literatura	72
11.2. Odborné články.....	72
11.3. Internetové články.....	73
11.4. Právní předpisy	74
11.5. Judikatura.....	74
11.6. Další zdroje	75
12 SEZNAM ZKRATEK	76
13 ABSTRAKT	77
14 ABSTRACT.....	78

1 ÚVOD

Již jako malý kluk jsem byl veden otcem k lásce ke sportu. Zatímco v běžné domácnosti o vánočních svátcích běžela na televizních přijímačích obvykle Popelka či nějaká jiná obdobná pohádka, u nás byl zapnutý Eurosport. Zájem o sport u mě přirozeně přetrval až do dospělosti, navíc se snažím sportovnímu právu částečně věnovat i ve své byt' zatím krátké právní praxi, a proto jsem během studia nijak nezavrhoval myšlenku s ním spojit i svoji závěrečnou diplomovou práci.

Když mě pak můj studijní plán dovedl k trestnímu právu, začaly se mi v hlavě asociovat myšlenky, jakým způsobem se běžné trestní zákonné principy a ustanovení aplikují v tak specifické oblasti jako je právě ta sportovní. Začal jsem si klást mnoho otázek a pro ukojení své zvědavosti jsem se rozhodl se na ně pokusit nalézt odpovědi. K mému velkému překvapení jsem našel jen velmi málo materie, ze které by se dalo čerpat, a tudíž jsem se rozhodl s tímto neblahým stavem pokusit něco udělat a přispět svoji troškou do mlýna. Říkal jsem si, že tím zároveň naplním svůj záměr věnovat diplomovou práci sportu, a možná tak i splním nikdy nevyččené přání svého otce.

V diplomové práci se pokusím nastínit základní vztah mezi sportem a právem, obzvláště tím trestním a vymezit tři základní oblasti, které vnímám pro trestněprávní odpovědnost ve sportu jako relevantní. Konkrétně půjde o úrazy způsobené při výkonu sportu, problematiku dopingů a konečně korupčního jednání. Jsem si zároveň vědom šíře a velkého záběru těchto témat, a proto si ani netroufám dát ambici je obsáhnout celá. Mým úkolem je spíše nastínění základních problémů, které se k těmto oblastem váží a snaha o kritický pohled, který sice asi nebude sám o sobě stačit k tomu, aby se o těchto dle mého zajímavých tématech začalo diskutovat více než nyní, leč může sloužit alespoň jako pomůcka či další náhled, se kterým půjde v disputacích operovat.

Jak jsem uvedl, na rozdíl od některých obecnějších témat diplomových prací, je toto téma svázáno omezenými odbornými zdroji. I proto jsem si za svůj cíl dal

právě spíše kritičtější analýzu nastíněného, nežli komplexní vyčerpání všech odborných publikací jako již učinili někteří přede mnou, neboť bych z tohoto pohledu nedokázal přinést žádný přínos.

Co se pak týče samotného dělení práce, které jsem již lehce naznačil, v úvodní kapitole se budu stručně zabývat tím, pod co podřazuji ve smyslu práce jinak běžně známý pojem sport a pro úplnost nabídnu některé názory, které se týkají zamyšlení se nad vůbec existencí sportovního práva jako takového.

Další část již bude úžeji zaměřená a bude se týkat vztahu trestního práva a sportu, jakožto pojmu vymezeného v kapitole předešlé. I na základě diskuzí s mými známými jsem poznal, že názor na propojení těchto dvou světů není zdaleka jednotný, a cítím tak jako zajímavé nastínit různé pohledy, jak by spolu mělo trestní právo, respektive i právo obecné a sport kooperovat.

Po obecnějším úvodu již přijde řeč na nosné téma diplomové práce, totiž na trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. Nejprve se dostanu k rozboru základních znaků trestněprávní odpovědnosti dle trestního zákoníku ve vztahu ke sportu a sportovcům, včetně základního uvedení možných okolností vylučujících protiprávnost. Těm bude do značné míry věnována i kapitola následná, zabývající se doktrinálními teoriemi, které se u nás, ale především v zahraničí za posledních desítek let vyvinuly a které formují rámec možných diskuzí nad touto problematikou.

Chybět nemůže ani analýza dosavadní skrovné české judikatury, na které bude ukázán přístup českých soudů k odpovědnosti za sportovní úrazy, včetně krátké, avšak dle mého důležité exkurze i do oblasti civilního práva. Na to bude navázána zahraniční komparace, kde jsem si jako nejdůležitější a nejzajímavější vybral rovněž zejména uvedení a popis nejzásadnějších soudních případů v jiných než českých luzích a hájích.

Tím budu považovat oblast sportovních úrazů za dostatečně rozebranou a nezbyde mi než se podle plánu věnovat doping, respektive zejména jeho úpravě v současném trestním zákoníku a možným trestněprávními následkům, které mohou na základě jeho užívání plynout nejen pro sportovce, ale i pro trenéry či další osoby s tím spojené.

Závěrečná kapitola poté bude zaměřena na korupční jednání, opět s důrazem na úpravu v současném trestním kodexu, když bude zásadní roli hrát především rozbor k tomu se vztahující judikatury, zaměřené na posouzení toho, zda lze sport, respektive fotbal řadit pod věc obecného zájmu, což je pojem s korupcí úzce související.

2 SPORT A SPORTOVNÍ PRÁVO

2. 1. Vymezení pojmu sport

Pravděpodobně nenalezneme člověka, pro kterého by slovo sport bylo neznámým pojmem. Každý si k němu dokáže podřadit svoji určitou představu a možná i to je důvodem, proč nenalezneme ani žádnou univerzální definici – jednoduše ani není potřeba. Jako nejpřiléhavější ze všech možných vidím tu, kterou nám dává Evropská charta sportu, která sport vymezuje jako „*všechny formy tělesné činnosti, které, ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků na všech úrovních.*“¹

Pro naše účely poslouží i zákonná definice, kterou nalezneme v Zákoně o sportu. Je nutné však upozornit, že jde o definici *pro účely tohoto zákona*, tudíž ji nelze brát za obecnou legální definici použitelnou pro celý český právní řád. Sport je zde vymezen v § 2, přičemž si nelze nevšimnout značné inspirace Evropskou chartou sportu. Podle Zákona o sportu se totiž sportem rozumí „*všechny formy tělesné činnosti, které prostřednictvím organizované i neorganizované účasti si kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní*“.² Druhý odstavec stejného ustanovení poté ještě definuje pojem sport pro všechny jako „*organizovaný a neorganizovaný sport a pohybová rekreace určená širokým vrstvám obyvatelstva*“.³

V dalším textu se omezím jen na definici sportu v užším slova smyslu, a tudíž nebudu operovat s pojmem sport pro všechny. Pokud tak v dalším výkladu budu hovořit o sportu, mám tím na mysli, pokud z logického znění textu nebude vyplývat něco jiného, činnost, která je založena na dobrovolnosti, pohybové aktivitě, snaze o fyzické a duševní zdokonalování se, soutěžení a určité regulaci ve smyslu příslušných sportovních pravidel.

---

¹ *Evropská charta sportu*. [online]. [cit. 29.11.2017]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>.

² § 2 odst. 1 Zákona o sportu.

³ § 2 odst. 2 Zákona o sportu.

Sport se samozřejmě dále dělí například na sport profesionální, jehož nedílnou součástí je dosažení zisku, a sport rekreační, vykonávaný hlavně pro zábavu účastníků. Rozlišujeme i sporty individuální a kolektivní, organizované či neorganizované, kontaktní nebo nekontaktní a tak dále. Pro co největší zjednodušení jsem se rozhodl tuto diferenciaci překlenout tím, že pokud bude v textu potřeba, vždy zdůrazním o kterém konkrétním druhu sportu, resp. sportovní činnosti je právě řeč.

2. 2. Pojem a existence sportovního práva

Spojení jako například občanské či trestní právo jsou ve společnosti automatická, alespoň v hrubých obrysech si i laik dokáže pod tyto pojmy správně podřadit, čeho se týkají a proč je ve společnosti vůbec máme. Jenže zkuste se těchto lidí zeptat na pojem *sportovní právo* a dá se legitimně očekávat, že se moc košatých odpovědí nedočkáte. Ostatně, abych si tuto svoji hypotézu ověřil, rozhodl jsem se provést rychlou anketu mezi mými známými, ne právníky, a nikdo mi nedokázal dát plně uspokojivou odpověď. Přiznám se, že jsem se skutečně moc nedivil, neboť i mnozí právní odborníci se k řazení sportovního práva mezi klasická právní odvětví staví odmítavě a v zásadě se tak dá říci, že jej ani neuznávají.⁴⁵

Jedná se o tradiční a konzervativní pohled, přičemž autoři, kteří jej zastávají, mluví o tom, že jde pouze o situaci, kdy se klasická právní odvětví, jako například smluvní či správní právo, využívají při řešení právních otázek, které vznikají při sportovní činnosti. Využívání pojmu sportovní právo by tak bylo dle jejich názoru zavádějící.⁶

I Gardiner, jeden z nejznámějších zastánců samostatného odvětví sportovního práva, přiznává, že jde o spojení všemožných dalších právních odvětví jako smluvní, daňové, pracovní, soutěžní nebo trestní. Vzhledem k aspektům jako je například specifické case law, které se ve sportovním prostředí tvoří, či zájem akademické

---

⁴ Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 5.

⁵ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 141.

⁶ DAVIS, Timothy. *What Is Sports Law?* [online]. [cit. 2017-11-28]. Dostupné z: <http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1517&context=sportslaw>.

obce⁷, však dle jeho názoru nebrání nic tomu, aby se přijala skutečnost, že bylo zrozeno nové právní odvětví – sportovní právo.⁸

V českém prostředí se k této otázce vyjadřoval například Hora, podle kterého se sportovní právo dělí na právo obecné, tedy na klasické právní normy, které se uplatňují i ve sportovním prostředí, a právo specificky sportovní, mezi což můžeme podřadit sportovní pravidla, disciplinární řády a podobné zvláštní autonomní sportovní regulatorní prvky, které však nejsou součástí právního řádu.⁹

O definici sportovního práva se pokusil i Kumpera, pro kterého sportovní právo představuje souhrn norem *sui generis*, přičemž jej tvoří právní normy a ustanovení vydané příslušnými veřejnoprávními národními orgány, popřípadě vydané kompetentními nadnárodními orgány, dále ustanovení normativního charakteru, vydávané samosprávnými orgány sportovního hnutí a konečně obecně uznávané a dodržované zvyklosti ve sportu.¹⁰

---

⁷ Mj. lze navštěvovat předmět Sportovní právo jako povinně volitelný na Právnické fakultě UK.

⁸ GARDINER, Simon. *Sports Law*. 74 s. [online]. [cit. 2017-11-28]. Dostupné z: <http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1517&context=sportslaw>.

⁹ HORA, Jan. *Sport a právo*. Praha: Acta Universitatis Carolinae Gymnica, 1980. č.2. s.83 a násled.

¹⁰ Kolektiv autorů. 2008, op. cit. s. 24.

3 VZTAH TRESTNÍHO PRÁVA A SPORTU

Považuji za vhodné hned zkraje uvést tři hlavní koncepce, které se zabývají aplikací trestního práva do sportovního prostředí. Právě z těchto hlavních koncepcí se totiž postupně odvozují již konkrétnější teorie, jak by se měla řešit například odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, o které bude řeč následně.

3. 1. Obecně k průniku práva do sportu

Jak jsem již uvedl v předchozí kapitole, právo a sport, byť na první pohled samostatné fenomény, spolu úzce souvisí, ať již souhlasíte s myšlenkou na samostatnost sportovního práva či nikoliv. I sport se, jako každá jiná lidská činnost, musí pohybovat v mezích mantinelů stanovených obecným právním řádem. Právo je v tomto smyslu oproti sportu v jednoznačně nadřazeném postavení, protože zatímco například na takovou změnu fotbalových pravidel normativní systém reagovat nemusí, protože ho to nijak neovlivňuje, tak naopak každá novela některého z právních předpisů může teoreticky do sportu zasáhnout klidně i významnou měrou, a příslušná sportovní disciplína se musí s tímto zásahem patřičně vypořádat.

Jako myslím dokonale výmluvný příklad můžeme uvést notoricky známou kauzu Bosman, kdy si belgický fotbalista tohoto jména nárokoval na základě práva Evropské unie, které dodnes umožňuje volný pohyb osob k zaměstnání v jiném státě, přestup po vypršení hráčské smlouvy z belgického RC Liège do francouzského týmu Dunkerque II. Ač ho jeho mateřský klub odmítal uvolnit (podle tehdejších přestupových fotbalových pravidel byla právě součinnost původního mateřského klubu nutná k dokončení přestupu volného hráče), nakonec Bosman se svým nárokem uspěl. Pomohl mu k tomu belgický soud, u kterého svůj nárok uplatňoval a který se rozhodl položit předběžnou otázku Evropskému soudnímu dvoru. Evropský soudní dvůr nakonec skutečně uznal, že tehdy platnými transferovými pravidly dochází k diskriminaci fotbalistů – zaměstnanců¹¹, což ve fotbalovém prostředí způsobilo malou revoluci. Všechna doposud známá pravidla týkající se přestupů se

---

¹¹ Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 15. prosince 1995 ve věci C-415/93

musela kompletně revidovat a sportovní prostředí muselo, pod tlakem závazného výkladu právních norem, na tuto situaci reagovat.

Na druhou stranu je jistě pravdou, že sportovní pravidla jsou do značné míry autonomním normativním systémem. Stejně jako právní normy se totiž musí vyznačovat potřebnou obecností a musí mít taktéž regulativní charakter. Jak si ukážeme v dalších kapitolách, sportovní pravidla hrála v minulosti a do značné míry i v současnosti jednu z ústředních rolí při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.

Pro některé je pak autonomie sportovních pravidel natolik výrazná, že dokonce zastávají názor, že právní normy a sport nemají žádný společný jazyk, neexistují mezi nimi žádná pojítka a že právo je nepřiměřenou formou autority řídicí společenské normy sportu, který je jen pouhým povyražením, zábavou a neobsahuje totožné hodnoty s těmi, které jsou obvykle ztotožňovány s právem.¹²

3. 2. Teorie absolutní sportovní imunity

Názor zmíněný o odstavci výše je do značné míry reprezentován teorií absolutní sportovní imunity, tedy teorií, dle které je sport oblastí, do níž by právo nemělo zasahovat. Má jít o takovou oblast společenské činnosti, která si je schopna vytvářet svá vlastní pravidla a zároveň účelně sankcionovat jejich porušení.¹³

Za patrně nejznámějšího představitele této teorie můžeme označit italského autora Bruna Zauliho, který proslul výrokem, že „[v]stoupí-li právo do bran stadionů, přestane sport býti sportem.“¹⁴ Pro Zauliho představovalo sportoviště „magický kruh“, na který dopadají přírodní zákony a jim obdobné „pozitivní sportovní právo“, které mělo stát především na dobré víře, rovnosti a vzájemné solidaritě. O dodržování těchto principů by se poté měla postarat sportovní arbitráž.¹⁵

---

¹² KRÁLÍK, Michal. 2001, op. cit. s. 107

¹³ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 13

¹⁴ KRÁLÍK, Michal. 2001, op. cit. s. 105

¹⁵ Tamtéž s. 111-112.

Celý princip teorie absolutní sportovní imunity vychází z toho, že sport je natolik specifickou oblastí, že není účelné, aby byl regulován obecnými právními předpisy, jelikož mnohem efektivnější by byl princip sportovní autoregulace. Právo podle zastánců této teorie není schopno vůbec reagovat na řadu situací, které sport přináší, a je to naopak sportovní oblast, která je sama o sobě schopna tyto problémy řešit pomocí specializovaných sportovních orgánů a sankcí, které jsou stanoveny v příslušných sportovních předpisech.¹⁶

Je pravdou, že sportovní prostředí jistě dokáže reagovat na problémy mnohem pružněji a efektivněji. Důkazem budiž arbitrážní spory, ať již například před sborem rozhodců jednotlivých svazů, tak třeba před CAS, která je schopna vyřešit neshody stran relativně rychle, zajisté rychleji nežli přetížené obecné soudy. Navíc každý sport je svojí povahou odlišný, vznikají i sporty nové¹⁷ a nelze očekávat, že by zákonodárce byl schopen vše obsáhnout.

Již Prusák, který se sportovní imunitou taktéž zabýval¹⁸, ale naznačil úskalí, která tato teorie skýtá a se kterými se dá jen souhlasit. Jde například o situaci, kdy na stadiónu dojde k chování, které bude mít za následek úmrtí, a přitom nebude žádných pochyb o tom, že jde o jednání, které se sportem nemá vůbec nic společného. Dle teorie absolutní sportovní imunity by ale skutečnost, že se tak stalo na sportovním teritoriu, byla okolností vylučující protiprávnost. Dalším bodem neslučitelným s touto teorií je fakt, že sportovní organizace, svazy apod. vznikají na základě občanskoprávních norem, jelikož jde o právnické osoby, jejichž vznik a působení je upraveno občanským zákoníkem a případně dalšími soukromoprávními předpisy.¹⁹ Nelze zapomínat ani na jednání, kterého se dopouštějí vedle sportovců i další osoby, jako jsou například násilnosti diváků a chuligánů na sportovních stadiónech během sportovních střetnutí

---

¹⁶ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. 2014, op. cit. s. 13-14.

¹⁷ Jako například florbal, který oficiálně vznikl až v roce 1986.

¹⁸ PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1985, s. 10.

¹⁹ Tamtéž s. 11.

3. 3. Teorie rigidního uplatňování právního řádu

Na opačné straně spektra stojí teorie rigidního uplatňování právního řádu. I u této teorie je myslím již z jejího samotného názvu naprosto patrné, jaké zastává principy. Jde samozřejmě o plné uplatňování práva, včetně a zejména právní odpovědnosti (tu trestní nevyjímaje) ve sportu jako v jakékoliv jiné společenské oblasti. Nebere se tak vůbec žádný ohled na to, že by snad sport byl nějak specifický, vše bude posuzováno podle obecných právních předpisů, včetně nezohlednění možného rizika při způsobení úrazů, které se sportem souvisí.²⁰

Pokud si pak předchozí teorii spojujeme zejména se Zaulím, zde by se o slovo právoplatně hlásil „praotec britského sportovního práva“, jistý Edward Grayson. Ten prosazuje průnik pozitivního práva do sportu zejména kvůli údajnému zvýšení násilí a brutality ve sportu, přičemž sportovní funkcionáři prý měli selhat ve svých pokusech tomuto násilí čelit. Grayson neuznává názor, že by si snad sportovní orgány mohly usurpovat moc náležející soudům a zákonodárcům. Z toho důvodu zastává i plnou přednost trestního práva před zásahem příslušných sportovních orgánů.²¹

Jestliže se nad Zaulího pojetím dalo pochybovat, nejinak je tomu i u této teorie reprezentované Graysonem. Přísné a formalistické uplatňování práva by chtě nechtě vedlo časem k tak drastickému snížení atraktivity sportu, zejména jeho kontaktních disciplín, že by to nakonec muselo vést tak jako tak dříve či později k upuštění od této teorie. Nelze si totiž představit, že by si lidé nechali vzít svoji oblíbenou kratochvíli, která mnohým z nich vyplňuje, a dokonce se nebojím říci, že i naplňuje jejich volný čas. Na druhou stranu bych nepodceňoval myšlenku vyjádřenou nad přebíráním soudní a zákonodárné moci ze strany sportovních orgánů, což je dle mého do značné míry také jev poměrně nežádoucí, který by se mohl při vyšší míře vyjmout kontrole.

---

²⁰ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. 2014, op. cit. s. 14.

²¹ KRÁLÍK, Michal. 2001, op. cit. s. 112.

3. 4. Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti

Třetí a na první pohled nejrozumnější teorií je určitá kombinace dvou předchozích. Právě ale skutečnost, že se jedná jen o kombinaci, která si od každé z předešlých teorií bere jen určité prvky, aniž by sama přicházela s obecnými principy, na kterých by stála a které by ji vymezovaly, vede k tomu, že ji lze jen velmi těžko charakterizovat. Ostatně, to bylo vlastně i jedním z důvodů, proč jsem se rozhodl vybrat si téma trestní odpovědnosti sportovců jako svůj námět k sepsání této práce. Téměř každý si totiž teorii trestní odpovědnosti představuje trochu jinak, a proto je i příznačný název *modifikovaná* teorie trestní odpovědnosti. Různých modifikací lze nalézt celou řadu. Na rozdíl od teorií absolutní sportovní imunity a teorie rigidního uplatňování právního řádu, které stály na dvou vůdčích představitelích, jejichž myšlenky se jen pokoušeli další autoři případně rozvíjet, tato teorie si šla svoji vlastní cestou v různých státech, judikturních přístupech apod. Jde navíc o teorii, která se přirozeně mění v čase, i na základě společenského a politického vývoje.

4 TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY

Když jsem někomu představoval téma mé diplomové práce, po vyřčení jejího názvu jsem ihned pro pochopení druhých raději doplnil, že půjde především o způsob posuzování ve sportu způsobených úrazů. Není se moc co divit, neboť pokud již člověk nalezne alespoň některý zdroj týkající se trestního práva a sportu, jde povětšinou právě o tuto problematiku. Výmluvným je z tohoto pohledu dle mého například fakt, že se i třeba takový Králík, o kterém myslím můžeme bez skrupulí prohlásit, že je člověk, který se sportovnímu právu v teoretické rovině na tuzemském poli věnuje snad nejvíce, jal vydat velmi rozsáhlou publikaci, která si ale za cíl nedala postihnoutí všech možných oblastí, kde by mohl být sportovec kriminalizován, ale je zaměřena jen a pouze na úrazy.²²

Na druhou stranu by bylo bláhové si myslet, že jde o nějaké veliké téma, které hýbe současným právním světem. Jak jsem již několikrát naznačil, mnoho pozornosti se mu nevěnuje ani v teoretických, ba se dá i říci, že ani v judikатурních kruzích. Tím se přeci jen lišíme od zahraničí, kde se utvořilo mnoho teorií, jak by se mělo ke sportovním úrazům a odpovědnosti sportovců přistupovat. U nás se tyto teorie zatím spíše jen popisují, bez snahy zaujímat skutečný kritický postoj, což se tedy dotýká i neustálené judikatury.

Problémem je i skutečnost, že každý sport je jednoduše jiný. Jinak se totiž musí přistupovat k amatérskému sportu, jinak k profesionálnímu, jiný postoj je třeba zaujmout například k šipkám a zcela odlišný k bojovému sportu ve stylu MMA.

Důležitou otázkou, nezřídka posuzovanou, je i to, jakou roli by měly hrát v této souvislosti sportovní pravidla, resp. jejich porušení. Zde mi nezbyvá než vyjádřit souhlas s Coufalovou, která porušení sportovních pravidel jako obligatorní předpoklad pro uplatnění trestní odpovědnosti nevidí, jelikož je zřejmé, že se mohou vyskytnout situace, kdy k porušení sportovních pravidel nedojde, avšak přesto bude

---

²² KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016.

na místě uplatnit postih dle trestního práva.²³ Sportovní pravidla by tak měla sloužit pouze jako pomocné kritérium při určování odpovědnosti, zejména s ohledem na míru posouzení případného extenzivního chování. Pokud však bude prokázáno, že došlo k naplnění znaků trestného činu i bez porušení sportovních pravidel, nemělo by to představovat překážku pro případné vyslovení trestní odpovědnosti pachatele.²⁴ Nejde však o názor všeobecně přijímaný, v některých státech je právě porušením sportovních pravidel stále tím hlavním kritériem.

4. 1. Znaky trestní odpovědnosti

Základem pro uplatnění trestní odpovědnosti je spáchání trestného činu.²⁵ Za trestný čin poté podle § 13 TZ označujeme *protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*. Z toho nám jasně plyne, že abychom vůbec mohli uvažovat o trestní odpovědnosti za způsobené úrazy v současném českém prostředí, musí být kumulativně splněny dvě podmínky, tedy (i) protiprávnost tohoto činu a (ii) naplnění znaků uvedených v trestním zákoně.²⁶

4.1.1. Protiprávnost a obecné znaky trestného činu

Jak uvádí Jelínek, pojem protiprávnost má dva významy, a to jednak protiprávnost formální, tedy rozpor s právním řádem jako celkem a dále protiprávnost materiální, kdy je jednání natolik škodlivé, že je na něj třeba reagovat prostředky trestního práva.²⁷ Je třeba připomenout, že trestní právo by mělo být prostředkem *ultima ratio*, omezené zásadou subsidiarity trestní represe, a uplatňovat se jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění

---

²³ Takovým příkladem může být například situace, kdy se zápasník MMA dozví o tom, že jeho protivník má pochroumané koleno, a tak se rozhodne na toto koleno útočit, přičemž jeho zájmem již nebude jen samotné vítězství v konkrétním zápase, ale například i snaha protivníkovi, se kterým bojuje dlouhá léta o mitrovské pásy, ukončit na základě těžkého zranění kariéru.

²⁴ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. 2014, op. cit. s. 22

²⁵ Resp. provinění u mladistvých. V zájmu udržení konzistence práce bude v dalším výkladu pod pojmem trestný čin myšleno i spáchání provinění, ledaže z kontextu bude vyznívat opak.

²⁶ § 110 TZ - *Trestním zákonem se rozumí tento zákon a podle povahy věci i zákon o soudnictví ve věcech mládeže a zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim*.

²⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. Praha: Legels, 2014, s. 131.

odpovědnosti podle jiného právního předpisu.²⁸ Zásadu subsidiarity trestní represe, tedy hmotněprávní korektiv rozsahu trestního bezpráví, pak doplňuje i korektiv procesněprávní, tzv. zásada oportunity, která umožňuje státnímu zástupci zastavit trestní stíhání z důvodu neúčelnosti.²⁹

Zásada subsidiarity trestní represe je pro sportovní klání velmi důležitá a to i s ohledem na prolínání trestního práva do sportovních pravidel. Je zřejmé, že u méně závažného jednání, které by jinak naplňovalo všechny znaky potřebné pro trestní odpovědnost, bude dostatečným trestem pro hráče již samotný zákaz činnosti, popř. i peněžitý trest udělený svazem. Svazy s tímto přístupem ostatně počítají, neboť za tím účelem přijímají vlastní sankční disciplinární řády. Zásada subsidiarity trestní represe úzce souvisí s kritérii společenské škodlivosti.³⁰ Bude tak vždy na posouzení OČTŘ, zda jde o jednání natolik škodlivé, aby převážil zájem společnosti na potrestání sportovce.

Druhou část pojmových znaků trestného činu, tedy naplnění znaků uvedených v trestním zákoně, si taktéž můžeme rozdělit, a to na znaky obecné, pod což řadíme věk, přičetnost a u mladistvých pachatelů provinění rozumovou a mravní vyspělost, a dále na typové znaky trestného činu, tedy znaky vymezené ve skutkové podstatě toho kterého konkrétního trestného činu (objekt, objektivní stránka, pachatel, subjektivní stránka).

Bylo by asi zbytečné se blíže zastavovat u věku či rozumové a mravní vyspělosti, neboť zde příliš sportovněprávních specifik nenalezneme. Podobná situace je i u třetího obecného znaku, přičetnosti, resp. nepřičetnosti, která je koncipována na tom základě, že není trestně odpovědný ten, kdo nemohl pro duševní poruchu v době spáchání činu rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání.³¹ Lze si samozřejmě představit, že se sportovního klání zúčastní i osoba

---

²⁸ § 12 TZ.

²⁹ § 172 odst. 2 písm. c) a § 159a odst. 4 Trestního řádu.

³⁰ Blíže viz např. § 39 odst. 2 TZ.

³¹ § 26 TZ.

nepříčetná, která tak spáchá čin jinak trestný³², avšak šlo by o tak specifickou situaci, u které není ani jisté, zda by vůbec byla podstatná jakákoliv souvislost se sportem, že jsem se jí rozhodl také příliš nevěnovat.

Zajímavější ale již může být zamyšlení se nad zmenšenou přičetností, kterou nalezneme upravenou v TZ hned po nepříčetnosti. O stavu zmenšené přičetnosti hovoříme v případě, kdy měl pachatel pro duševní poruchu v době spáchání činu podstatně sníženou schopnost rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání.³³ Od stavu nepříčetnosti se tak zmenšená přičetnost liší jen svojí intenzitou. Každý, kdo se pak osobně zúčastnil nějakého vyhecovaného zápasu, pak jistě bez okolků potvrdí, že v takovém střetnutí má člověk jediný cíl - vyhrát, a vliv adrenalinu může způsobit, že hlava nepracuje tak, jak za normálního klidného stavu.³⁴ Proto si myslím, že není pochyb o tom, že za určitých okolností může docházet skutečně dokonce až k podstatnému snížení schopnosti ovládnout své jednání, resp. rozpoznat protiprávnost činu, a tedy k zmenšené přičetnosti sportovců.

Na překážku tomuto výkladu podle mého názoru není ani fakt, že zákonodárce pro stav zmenšené přičetnosti stanovil jako určující existenci duševní poruchy. Její legální definici nalezneme ve výkladových ustanoveních TZ, konkrétně v § 123, kde je vymezeno, že se duševní poruchou rozumí mimo duševní poruchy vyplývající z duševní nemoci i hluboká porucha vědomí, mentální retardace, těžká asociální porucha osobnosti nebo jiná těžká duševní nebo sexuální odchylka. Nejde však o výčet vyčerpávající (což z povahy věci není ani možné), a i vzhledem k tomu, že je tato definice společná jak pro nepříčetnost, tak i zmenšenou přičetnost, nelze bez dalšího říci, že náhlá ztráta smyslů či zkreslené vnímání během zápasu nedosahuje takové intenzity, abychom nemohli mluvit o duševní poruše. K tomuto závěru mě opravňuje i judikatura, která vymezila, že *„[s]tav zmenšené přičetnosti nemusí být způsoben duševní chorobou. Stačí i duševní porucha, třeba krátkodobá,*

---

³² Tedy čin, který splňuje znaky trestní odpovědnosti, ale jsou zde dány důvody, které trestní odpovědnost vylučují.

³³ § 27 TZ.

³⁴ Nechvalně proslulým se stal tzv. „blikanci“ např. Tomáš Řepka. Blíže viz např. NOVÁK, Miloslav. *Rána do kamery, vulgární gesta, plivanec. S Řepkou končí i blikance.* fotbal.idnes.cz [online]. [cit. 11.12.2017] Dostupné z: https://fotbal.idnes.cz/rana-do-kamery-vulgarni-gesta-plivanec-s-repkou-konci-i-blikance-pwd-/fotbal.aspx?c=A111219_182250_fotbal_min

jakou je porucha duševních funkcí vyznačující se tím, že v jejím důsledku byla v době spáchání trestného činu podstatně zmenšená pachatelova schopnost rozpoznat protiprávnost činu nebo ovládat své jednání.“³⁵

Druhým dechem je ale třeba dodat, že i v případě, že by soud v jednotlivém případě dospěl k tomu, že pachatel byl během trestněprávního jednání ve stavu zmenšené přičetnosti (posouzení přičetnosti je otázkou právní), neznamenalo by to automaticky polehčující okolnost, ale jen povinnost soudu k této skutečnosti přihlídnout při stanovení druhu trestu a jeho výměry.³⁶

O polehčující okolnosti pak nemůžeme hovořit zejména v momentě, kdy pachatel o sobě na základě předchozích zkušeností ví, že se při sportu dostává do stavu podobnému zmenšené přičetnosti, ale je vůči tomu lhostejný.

4.1.2. Objekt trestného činu

Objekt je jedním z obligatorních znaků skutkové podstaty trestného činu a zároveň tedy jeden z jeho typových znaků.

Jelínek objekt trestného činu definuje jako společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné trestním zákonem.³⁷ Při posuzování, zda skutečně došlo k ohrožení či porušení těchto chráněných zájmů, nám roli ztěžuje fakt, že objekt nebývá povětšinou na rozdíl například od subjektivní stránky vyjádřen v zákoně a je třeba si ho v jednotlivých případech domýšlet. Standardně používanou pomůckou jsou názvy jednotlivých hlav, resp. dílů ve zvláštní části TZ, kde se zákonodárce pokusil objekty trestného činu vymezit. V souvislosti s úrazy je poté nasnadě, že relevantními objekty mohou být zdraví či život. Již jen ze systematiky, kdy jsou tyto objekty zařazeny do první hlavy zvláštní části TZ, lze poznat, že jde o ty nejdůležitější statky, které by mělo trestní právo ochraňovat.

---

³⁵ Rozhodnutí Najvyššieho súdu ze dne 26. srpna 1971, sp. zn. Tsf 6/71, R 61/1971-I.

³⁶ § 40 odst. 1 TZ.

³⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. 2014, op. cit. s. 170.

I tak však nalezneme doktrinální přístupy, které dovozují, že v případě sportovní činnosti k ohrožení či porušení objektu určeného k ochraně tělesné integrity člověka jednoduše nikdy nemůže dojít, minimálně tedy ne přímým jednáním sportovce. Ostatně právě na tomto je založena i teorie absolutní sportovní imunity, byť leckdy v lehce modifikované podobě.

4.1.3. Objektivní stránka trestného činu

Ani u objektivní stránky trestného činu nenalezneme ve sportu příliš specifík, kterým by bylo potřebné se podrobněji věnovat. Připomeňme, že ji tvoří tři obligatorní znaky, a to konkrétně (i) jednání, (ii) následek a (iii) příčinný vztah mezi jednáním a následkem.³⁸ Není pochyb o tom, že například situace, kdy dojde během zápasu ledního hokeje k vražení protihráče na hrazení, které povede k doživotnímu ochrnutí, bude splňovat všechny tři znaky objektivní stránky trestného činu a objektivní stránka tak bude dozajista dána.

Jednání, což Jelínek označuje jako projev vůle ve vnějším světě, poté může být jak ve formě konání, tak opomenutí.³⁹ Lze si asi představit, že sportovní úraz bude způsoben i formou opomenutí (například když nebude pořadatelem motoristického závodu odstraněna překážka na trati, která následně povede k bouračce, popřípadě v situaci, kdy při amatérském fotbalovém zápase nedojde k poskytnutí pomoci, k čemuž budou ostatní povinni podle § 150 TZ), avšak v naprosto drtivé většině lze mluvit jen o jednání komisivním, tedy formou konání.

Následek trestného činu lze rozdělit na (i) porušení a (ii) ohrožení chráněných hodnot.⁴⁰ Stejně jako pak bude většina jednání komisivních, i zde nalezneme velkou převahu poruchových následků, kde dojde k přímému způsobení újmy. Lze si však představit i některé ohrožovací, například šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti⁴¹ nebo třeba ohrožení pod vlivem návykové látky⁴². Půjde však o zcela

---

³⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. 2014, op. cit. s. 179.

³⁹ Tamtéž, s. 181.

⁴⁰ Tamtéž, s. 188.

⁴¹ § 153 TZ.

⁴² § 274 TZ.

výjimečné případy, kde asi ani nelze nalézt důvod, proč by mělo být podstatné, že by tak došlo při sportovní činnosti.

4.1.4. Pachatel trestného činu

Abychom mohli mluvit o spáchání trestného činu, musíme mít samozřejmě rovněž přítomného i pachatele neboli subjekt trestného činu. Pachatelem může být fyzická i právnická osoba, ale pro účely trestní odpovědnosti za způsobený úraz nám přichází v úvahu pouze ta fyzická. Podle § 22 odst. 1 TZ je pachatelem ten, *kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná*. V případě způsobení sportovního úrazu by se tak za pachatele mohl případně označit sportovec, který bude splňovat i další požadavky, které jsou na pachatele kladeny (příčetnost, věk, popř. deliktní způsobilost v případě mladistvého).

V souvislosti s pachatelem nebude myslím od věci ani zmínka o možném účastenství, zejména ve formě návodu, kdy například trenér své hráče nabádá, aby způsobili zranění protihráčům, kteří tak třeba i vinou vysoce konkurenčního sportovního prostředí skutečně učiní.⁴³ Aby však vůbec mohl být tento trenér případně trestně odpovědný, je třeba dodat, že se pachatel, v našem případě tedy hráč, alespoň o způsobení zranění protihráče pokusí. Jinak mluvíme o tzv. bezvýsledném, popř. nezdařeném návodu.⁴⁴ Dodejme, že jakákoliv forma účastenství v sobě zahrnuje úmysl účastníka. O účastenství tak nelze hovořit v momentě, kdy by se třeba některý z členů realizačního týmu jen mimoděk zmínil o tom, že některý z protihráčů má třeba pochroumané koleno (o čemž by se dozvěděl třeba tím, že se s tímto hráčem setkal v jiném působišti), načež by skutečně došlo k způsobenému zranění, aniž by však tento člen realizačního týmu měl úmysl k tomuto zranění reálně nějak úmyslně přispět.

4.1.5. Subjektivní stránka trestného činu

Posledním z typových znaků trestného činu a zároveň tedy i obligatorního znaku jeho skutkové podstaty je subjektivní stránka, tedy soubor znaků, které

---

⁴³ Známy je případ hlavního trenéra New Orleans Saints, který svým hráčům dokonce nabízel odměnu za každé zranění, které protihráčům způsobí.

⁴⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. 2014, op. cit. s. 324.

charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu. V současné době je trestní zákoník založen na tzv. bipartici zavinění, což znamená, že rozlišujeme zavinění ve formě úmyslu (přímého a nepřímého) a ve formě nedbalosti (vědomé či nevědomé).

Posouzení subjektivní stránky trestného činu nebývá v praxi úplně jednoduchou záležitostí, jelikož ani sám pachatel není schopen někdy správně rozlišit, zda určité jednání skutečně zamýšlel, či zda jde spíše o nešťastnou shodu okolností. Nejinak tomu samozřejmě bude i při sportovní činnosti, kde se musí sportovci leckdy rozhodovat v rámci několika setin vteřiny.

Přímý úmysl bývá v zásadě nejsnáze odhalitelný. Hovoříme o něm v situaci, kdy sportovec věděl, že způsobem uvedeným v trestním zákoně poruší nebo ohrozí, resp. že může porušit či ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a toto porušení nebo ohrožení chtěl způsobit.⁴⁵ Z uvedeného je zřejmé, že v praxi půjde o situace spíše očividného excesu, kdy nebude mít jednání pachatele co do činění s probíhající hrou, alespoň ne v zákroku jako takovém (souvislost se sportem lze jinak nalézt samozřejmě krom toho, že k zákroku dojde na sportovním kolbišti, i v tom, že předcházející průběh zápasu může mít vliv na pohnutku či motiv pachatele).⁴⁶

Nepřímý úmysl bude naplněn, když sportovec věděl, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, a pro případ, že je způsobí, s tím byl srozuměn.⁴⁷ Srozumění znamená, že pachatel sleduje svým záměrem jiný cíl než ten popsáný ve skutkové podstatě trestného činu, ale je srozuměn s tím, že realizace tohoto případného cíle předpokládá možné způsobení významného následku pro trestní právo. K tomuto následku je však lhostejný.⁴⁸ V praxi si lze představit formu nepřímého úmyslu například v situaci, kdy si fotbalista bude chtít sjednat respekt tvrdým zákrokem na protihráče, což bude jeho sledovaný cíl, avšak zároveň mu bude muset být jasné, že může dojít ke způsobení

---

⁴⁵ § 15 odst. 1 písm. a) TZ.

⁴⁶ Na druhou stranu ani v případě takového zjevného excesu nepůjde vždy o přímý úmysl, ale nýbrž může jít v individuálních případech i o úmysl nepřímý, viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015, kde byl pachatel odsouzen za úder hokejkou v prostoru, kde se neodehrávala v tu chvíli hra, pouze na základě dovození nepřímého úmyslu.

⁴⁷ § 15 odst. 1 písm. b) TZ.

⁴⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. 2014, op. cit. s. 235.

zranění. O tom, zda je třeba takové jednání skutečně trestně postihovat, již může být vedena diskuze a především by záleželo na skutkových okolnostech. Možnou formu nepřímého úmyslu ale spatřuji i v momentě, kdy by například v zápase boxu jeden z boxerů o sobě věděl, že má mnohonásobně větší sílu než ten druhý (který by o této skutečnosti nevěděl, čímž by se vyloučily některé teorie snižující či vylučující zavinění pachatele) a že je velká šance, že svým úderem svého soupeře vážně zraní či dokonce usmrtí, a přesto by do takového boxerského klání vstoupil s plnou vervou a cílem, aby to byl nakonec on, komu zvedne rozhodčí v ringu pravici na znamení vítězství, přičemž by k závažnému následku nakonec doopravdy došlo.

Zřejmě nejčastější možné zavinění při sportovním úrazu pak představuje vědomá nedbalost, tedy situace, kdy sportovec ví, že může ohrozit nebo porušit zájem chráněný trestním zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhá na to, že takové ohrožení nebo porušení nezpůsobí.⁴⁹ O nevědomou nedbalost poté půjde v momentě, kdy sportovec nebude vědět, že může ohrozit nebo porušit zájem chráněný trestním zákonem, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům mohl a měl vědět.⁵⁰

Osobně se k trestnímu postihu nedbalostního jednání sportovců stavím dosti vyhýbavě, jelikož de facto již každý trochu tvrdší zákrok, který k leckterým sportům zcela jistě patří, v sobě skýtá podmínky vědomé nedbalosti, jelikož je zřejmé, že jakýkoliv souboj například ve fotbale, hokeji, neškuli pak v ragby nebo americkém fotbale, může vést k potenciálnímu zranění. Nelze v této souvislosti nezmínit usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, ve kterém Nejvyšší soud dovodil, že by se trestní odpovědnost neměla omezovat jen na úmyslné jednání, ale i na závažné případy zavinění z nedbalosti. Jde však o rozhodnutí, které neušlo kritice⁵¹ a které zaujímá až příliš formalistický přístup, jež nestojí na pevných a především rozumných základech.⁵²

---

⁴⁹ § 16 odst. 1 písm. a) TZ.

⁵⁰ § 16 odst. 1 písm. b) TZ.

⁵¹ K tomu srovnej např. KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 2.

⁵² Blíže viz kapitola 6 této diplomové práce.

4.2. Okolnosti vylučující protiprávnost

Okolnosti vylučující protiprávnost, jak již ostatně vyplývá z jejich názvu, jsou takové okolnosti, které pachatele činu jinak trestného zbavují trestní odpovědnosti. Jednání za okolností vylučujících protiprávnost pak není od počátku trestné, nejde vůbec o trestný čin, a to právě kvůli scházející protiprávnosti.⁵³

Trestní zákoník nabízí v současnosti výčet pěti takovýchto okolností vylučujících protiprávnost, nejde však o výčet taxativní, jelikož na základě teorie a praxe se vyvinulo několik dalších důvodů jako například výkon dovolené či příkázané činnosti. Skutečnost, že mohou vznikat další a další okolnosti vylučující protiprávnost vyplývá z toho, že jde o tzv. dovolenou analogii ve prospěch pachatele.⁵⁴

Z konkrétního výslovného výčtu uvedeného v ustanoveních § 28 až 32 TZ se pro sportovní oblast nabízejí jen dvě okolnosti, totiž svolení poškozeného a přípustné riziko. Jistě nelze vyloučit v určitých případech ani uplatnění krajní nouze či nutné obrany, avšak zde se již dostáváme za hranici sportovněprávního uvažování. Poslední uvedená okolnost, oprávněné použití zbraně, již na první pohled zjevně cílí na něco jiného.

S koncepcí svolení poškozeného a přípustného rizika, jakožto i s případným výkonem dovolené činnosti jsou spojeny teorie, o nichž bude řeč v následující kapitole, proto jsem se rozhodl nedublovat text a zamyšlení se nad jejich možným uplatněním na sportovní úrazy naleznete tam.

Přesto jsem se nakonec v rámci přehlednosti a úplnosti rozhodl zde uvést podmínky uvedené v komentářové literatuře (a které vychází z myšlenek Solnaře⁵⁵), na základě kterých vidí Gřivna se Šámalem možnou trestní neodpovědnost sportovce. Jde o kumulaci několika okolností vylučujících protiprávnost, konkrétně o:

---

⁵³ JELÍNEK, Jiří a kol. 2014, op. cit. s. 256

⁵⁴ Tamtéž, s. 257.

⁵⁵ SOLNAŘ, Vladimír. *Základy trestní odpovědnosti*. Praha: Academia, 1972, s. 111.

- a) dovolenost sportovní disciplíny (postačí nepřímá podpora ze strany státu),
- b) dodržení pravidel sportu (rolí hraje i míra porušení pravidel),
- c) výkon sportovní činnosti za sportovním účelem (není vyloučena protiprávnost případů, kde jde o zneužití sportovních pravidel ke zranění soupeře).⁵⁶

Bohužel tyto podmínky nejsou dále rozebrané, proto se musíme spokojit jen s tímto stručnějším výčtem. Co se týče dovolenosti sportovní disciplíny, nepovažuji tuto podmínku za příliš šťastnou, alespoň tedy bez bližšího vysvětlení, co se myslí pod pojmem nepřímá podpora ze strany státu. Pokud tím není vyloženě myšleno, že stát nečiní kroky k zakázání a potírání provozování sportovní disciplíny, mohly by nastat potíže v případech, kdy vznikne nový sport, na který ještě stát nedokázal reagovat. K dodržení pravidel sportu jsem se již několikrát v této práci vyjadřoval (a bude o nich řeč ještě níže). Se třetím důvodem lze naopak vyjádřit souhlas zcela, viz nadcházející podkapitola věnující se tzv. teorii účelu.

---

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 383.

5 DOKTRINÁLNÍ TEORIE TRESTNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI SPORTOVců ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY

Jak jsem již několikrát uvedl či naznačil, doposud neexistuje žádný všeobecný konsensus na tom, zda a případně jak by se měli sportovci postihovat za způsobení úrazů při výkonu sportovní činnosti. Nutno uvést, že nejde jen o problém v trestněprávní, ale i civilněprávní oblasti. V rámci těchto oblastí pak vzniklo značné množství teorií, lišící se stát od státu, jejichž přiznanou slabinou budiž, že jsou místy až příliš obecné a nedokáží odrážet specifika jednotlivých sportů, které se od sebe samozřejmě místy značně liší. I tak však tyto teorie pokládají velice slušný teoretický a doktrinální základ zejména pro možnou judikatorní praxi. Ne každou pak považují za povedenou, což bude patrné i z následujícího textu.

5.1. Teorie vyloučení objektivního základu trestného činu

Podle této teorie nedochází při porušení tělesné integrity sportovců k trestní odpovědnosti z toho důvodu, že ochrana zdraví v rámci sportovní činnosti není chráněným objektem ve smyslu trestního práva.⁵⁷

Podporovatelé této teorie připodobňují způsobené úrazy při sportu k lékařským zákrokům, při kterých totiž také leckdy dochází k porušení zdraví, přičemž ale nikdo nepochybuje o tom, že například taková amputace končetiny, ke které lékař přistoupí za účelem ochrany života, není deliktního charakteru, natož aby došlo k porušení zájmů chráněných trestních právem. Analogicky by se pak měl podle této teorie tento přístup uplatňovat i ve sportu.

Králík se k této teorii staví kriticky, neboť nevidí dostatečné pojítka mezi sportem a lékařskými zákroky, které by dovolovalo výše zmíněné použití analogie. Jde navíc ryze o teorii v pravém slova smyslu, jelikož vlastně nikdy nebyla přijata ani angloamerickým, ani kontinentálním právním systémem.⁵⁸

---

⁵⁷ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 95-96.

⁵⁸ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 96.

Osobně zde nemohu jinak než se postavit na stranu Králíka, jelikož mi podobná analogie přijde jen jako umělé našroubování určitého běžně přijímaného institutu vylučujícího protiprávnost do prostředí sportu. V zásadě se dá říci, že tato teorie úzce souvisí s obecnou teorií absolutní imunity sportovců, ke které jsem se již kriticky vyjádřil výše.

Navíc je třeba dodat, že i kdyby se například judikaturou dovodila aplikace této teorie, byť je to krajně nepravděpodobné, dopadala by podle současné české právní úpravy jen na profesionální sportovce (a nikoliv ty amatérské). Beztrestnost lékařských zákroků totiž vychází z jedné již uvedené okolnosti vylučující protiprávnost, konkrétně přípustného rizika, podle níž trestný čin nespáchá mj. ten, kdo ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem v rámci výkonu svého povolání.⁵⁹ Pokud tak dovodíme analogii sportovce s lékařským povoláním, je nasnadě, že ten amatérský, který vykonává sportovní činnost pouze pro zábavu a v rekreační podobě, nevykonává výkon povolání.

5.2. Teorie nedostatku zavinění

Druhá z teorií opět staví na myšlence absence některého z obligatorních znaků trestní odpovědnosti, v tomto případě subjektivní strance neboli zavinění. Sportovcům podle této teorie nelze přičíst zavinění, a to ani z nedbalosti, vzhledem k tomu, že se nedopouštějí sportovních úrazů v hněvu či nenávisti.⁶⁰

Předně lze polemizovat nad tím, zda je opravdu nutné zkoumat v případě zavinění u ublížení na zdraví, neškuli u usmrcení, jestli byl dán dostatečný motiv útoku. Samozřejmě může jít o důležitou okolnost pro výměru trestu, popřípadě pro posouzení, zda šlo o zavinění ve formě úmyslu, či nedbalosti, avšak kdyby se zákonodárce rozhodl chránit zdraví jen proti útokům provedeným ve hněvu či nenávisti, zajisté by to uvedl ve skutkových podstatách příslušných trestných činů. Aníž bych se poté snažil pasovat do role znalce veškerých evropských či světových trestněprávních úprav, omezím se jen na konstatování, že minimálně v našem

---

⁵⁹ § 31 odst. 1 TZ.

⁶⁰ Kolektiv autorů. 2008, op. cit. s. 41.

trestním zákoníku toto omezení nenalezneme. Zároveň pak myslím nelze z ničeho dovodit a nepovažuji to případně ani za správné, že by měli mít sportovci toto privilegium.

Druhým problémem této teorie je skutečnost, že nemůže obstát ani samotný závěr, že by sportovci nezpůsobovali úrazy se zlým úmyslem. Je pravdou, že většina zranění skutečně bude spíše důsledek nešikovnosti, nešťastné náhody a podobně, avšak občas se najdou i případy, kdy není o zlém úmyslu sportovce vůbec pochyb.⁶¹ Přijetí této teorie s výjimkami na postih jednání, které by bylo projevem ve hněvu či nenávisti, by pak v mých očích tuto teorii ještě více negovalo, jelikož by nám pak teorie nedostatku zavinění nikterak neřešila jednak míru a formu postihu tohoto nenávistného jednání, a dále by neuspokojovala odpověď na otázku, jak vlastně poznat, kdy o nenávistné jednání jde, respektive jaké by se měly v této souvislosti nastavit hranice. V prostředí sportu totiž není nikterak výjimečné, pokud se někteří hráči například z rivalských klubů opravdu nemusí. Bylo by pak správné dovozovat, že případný zákrok tohoto hráče A na hráče B byl projevem na základě předchozí nenávisti, a proto by měl být tento hráč A přísněji trestán nežli hráč C, který provedl podobný zákrok, leč proti někomu, proti kterému objektivně ani subjektivně nic neměl? Myslím si, že nikoliv.

Králík pak k této teorii podle mého navíc správně podotýká, že sportovci již na sportovní kolbiště kráčí s povědomím, že ke zraněním při sportu leckdy dochází, a tudíž je zde dána minimálně složka vědění, která již sama o sobě postačí k zavinění z nedbalosti.⁶² Zvláště úsměvnou by pak byla představa o neexistenci této složky vědění u sportů, u nichž je zranění v zásadě běžně očekávanou součástí, jako jsou zejména bojové sporty, ale i jiné.

---

⁶¹ Často bývá v této souvislosti připomínán případ „zlého“ muže anglického fotbalu Roye Keanea, který se k úmyslnému způsobení zranění protihráče přiznal i ve své autobiografii. Z poslední doby lze připomenout kauzu ohledně hokejisty Gudase, který sekl protihráče hokejkou do oblasti krku, přičemž následně dostal od disciplinární komise NHL trest na 10 zápasů s odůvodněním, že o úmyslné zákeřné jednání.

⁶² KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 97 a JELÍNEK, Jiří a kol. 2014, op. cit. s. 225.

I vzhledem k výše popsaným nedostatkům ani tato teorie příliš neuspěla a většina odborníků se k ní nepřiklání.⁶³

5.3. Teorie účelu

Sport jako takový plní velmi důležitou funkci ve společnosti, a to ať již po stránce mravní, výchovné, zdravotní, tak i z pohledu celkové společenské prospěšnosti. Stačí se jen podívat na leckteré fotbalové hřiště, kde se potulují malé děti v dresech svých idolů, slavných profesionálních fotbalistů. A právě na základě tohoto značného pozitivního přínosu společnosti ze strany sportu je postavena teorie účelu. I když totiž sport přináší negativní důsledky v podobě zranění, objevují se názory, že by se (v případě, že nedojde k porušení sportovních pravidel) sportovci neměli trestněprávně postihovat. Protože by to jednoduše řečeno nebylo ve společenském zájmu.⁶⁴

Trestněprávní odpovědnost by měla být podle této teorie vyloučena už i jen na tom základě, že stát vyjadřuje implicitně společenskou prospěšnost sportu tím, že konkrétní sportovní činnost nikterak nezakazuje, čímž svým způsobem legalizuje i vznik možných negativních situací, které z ní mohou vzejít.⁶⁵

Tato teorie podle mého stojí na rozdíl od dvou předchozích na podstatně pevnějších nohách. Jak uvádí Jelínek, protiprávnost jako takovou chápeme materiálně jako sociální škodlivost a činy spáchané za okolností vylučujících protiprávnost nejsou společensky škodlivé.⁶⁶ Nelze se samozřejmě přit o tom, že způsobené zranění se určitou společenskou škodlivostí vyznačuje, ale stejně jako v případě přípustného rizika by se mělo poměřovat, do jaké míry je vlastně v zájmu společnosti omezovat a klást překážky pro něco, co jí přináší značný prospěch. Jak jsem již naznačil výše, teorie účelu počítá s uplatněním pouze v případě dodržení psaných i nepsaných pravidel sportu. Je zřejmé, že v případě sportu, kde by se zásada fair play nedodržovala a byla by přítomna snaha o obcházení pravidel, bychom o

---

⁶³ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 97

⁶⁴ Kolektiv autorů. 2008, op. cit. s. 41.

⁶⁵ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. 2014, op. cit. s. 69.

⁶⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. 2014, op. cit. s. 256.

společenské prospěšnosti hovořit nemohli. Není však podle mě úplně správné vše vázat na neporušování sportovních pravidel, protože i leckteré porušení může být v takové podobě, že tím nijak výrazněji nenaruší přínos sportu, nýbrž často možná i naopak, jelikož umožní celkové fungování některé sportovní disciplíny jako takové. Dobrým příkladem budiž fotbal, kde se automaticky počítá s tím, že bude docházet k faulům, které mohou přinést i zranění, leč jde o součást, která fotbal jednoduše formuje. Případné vynětí podobných jednání by vedlo k následnému takřka nemožnému použití této teorie, protože by dopadala jen na velmi omezený okruh.

Princip proporcionality, kdy by se měla poměřovat společenská přínosnost sportu a zájem na zachování zdraví sportovce, popsal podle mého poměrně povedeně Hruška. Podle něj by měla převažovat přínosnost sportu, ale jen do momentu, kdy by došlo k vyložené úmyslnému způsobení zranění.⁶⁷ V tomto pohledu vidím výhodu toho, že by se vynětí trestní odpovědnosti netýkalo zákroků, které se sportem nemají nic společného, zároveň by tím nebyly kriminalizovány zákroky, kde nelze nacházet úmysl a cíl ke způsobení zranění. Problémem tohoto pojetí ale je, že tím stále není vyřešena problematika sportů, kde je způsobení zranění jejich cílem nebo nevyhnutelným důsledkem (box, MMA apod.).

Další potíž můžeme nalézt v celé systematice TZ, který ochranu života a zdraví staví na první místo. Určité privilegium, kterého požívá tělesná integrita člověka, lze vyzdvihnout i z toho, že svolení poškozeného nelze použít jako okolnost vylučující protiprávnost právě k ublížení na zdraví nebo usmrcení.⁶⁸

Na druhou stranu zastávám názor, že by případné přijetí této teorie jako další výslovné okolnosti vylučující protiprávnost mohlo přispět k větší právní jistotě. Pokud by soudy mohly vykládat přímo zákonné ustanovení, mohly by se mj. opřít o více doktrinárních závěrů i například z komentářové literatury, která by se tuto výslovnou okolnost vylučující protiprávnost snažila taktéž vyložit.

---

⁶⁷ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*, leden 2013, č. 1, s. 10.

⁶⁸ § 30 TZ.

5.4. Teorie sportovního rizika

Teorie sportovního rizika je založena na tom, že sportovec ví o riziku zranění, které mu může výkon sportovní činnosti přinést, avšak tuto skutečnost akceptuje, protože se i přes toto riziko rozhodl dobrovolně aktivně sportovat. I při zásahu do tělesné integrity druhého sportovce tak dle této teorie nedochází k naplnění znaků trestní odpovědnosti.⁶⁹

Je zřejmé, že tato teorie je do značné míry podobná s teorií účelu, když v zásadě vychází ze stejných principů, tedy že za dodržení určité hranice nepřichází v úvahu trestní odpovědnost – zde by se musela vymezit míra rizika, kterou ještě sportovec předpokládá (a je možné tak mluvit na základě tohoto o vyloučení trestní odpovědnosti), a která již má excesivní charakter.

Jak uvádí Králík⁷⁰, tato hranice se prozatím nepodařila stanovit ani v právní teorii. Právě tento důvod pak vidím jako hlavní, proč preferuji teorii účelu, ač se nedá teorii sportovního rizika upřít její možná využitelnost zejména ve vhodných individuálních případech. Pokud však přijmeme tezi, že sportovec automaticky přijímá určité hrozící riziko a mělo by se jednat o okolnost vylučující protiprávnost, tak zastávám názor, že by tento sportovec měl být schopen míru tohoto rizika i z čeho odvodit, ideálně pak samozřejmě ze zákona. V případě příliš obecné úpravy se totiž může stát, že minimálně do doby sjednocení judikatury (což může trvat vzhledem k rozmanitosti různých sportů značnou chvíli) bude položen základ velké právní nejistotě, když sportovec de facto stále nebude vědět, na čem si stojí, a zda zde nebude i tak dán důvod na základě jeho jednání pro vyslovení jeho trestní odpovědnosti. To by následně vedlo k tomu, že bychom se dostávali stále na začátek a tato teorie by nenacházela reálné uplatnění.

Teorie sportovního rizika jistě úzce souvisí s obecnou okolností vylučující protiprávnost, totiž přípustným rizikem, kterou lze nalézt v trestním zákoníku.⁷¹ Jak

---

⁶⁹ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 99.

⁷⁰ Tamtéž s. 100.

⁷¹ § 31 TZ.

(1) Trestný čin nespáchá, kdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo

vidno z důvodové zprávy, počítalo se s jejím uplatněním i na sportovní oblast.⁷² Tuto možnost však označuje za spornou i Gřivna, který navíc správně poukazuje na to, že by se nedala případně vztáhnout v té podobě v jaké je v současné době upravena v trestním zákoníku na amatérské prostředí.⁷³ To předpokládám vychází zejména z toho, že je přípustné riziko spjata s výkonem povolání, které mohou v rámci sportu vykonávat profesionální sportovci, nikoliv již však amatéři. Další věcí je, že profesionálnímu sportovci se mnohem snáze odhaduje možné riziko, jelikož vstupuje prakticky každý den do podobných situací, zatímco u amatéra, který si jde například jen jednou za čas zahrát fotbal v různých podmínkách, již najisto tuto hypotézu stanovit nemůžeme.

5.5. Teorie souhlasu poškozeného

Podobně jako teorie sportovního rizika, i u teorie souhlasu poškozeného se počítá s tím, že sportovec lidově řečeno „ví, do čeho jde“ a jelikož i tak vstupuje na sportovní kolbiště, presumuje se tím jeho souhlas. To znamená, že v případě, že k úrazu následně skutečně dojde, trestní odpovědnost nenastupuje – právě na základě této okolnosti vylučující protiprávnost.⁷⁴

Jak bylo uvedeno v podkapitole věnující se přímo okolnostem vylučujících protiprávnost, je souhlas, respektive svolení poškozeného jednou z výslovně uvedených okolností vylučujících protiprávnost v trestním zákoníku. Jejím uplatnění v oblasti sportovních úrazů však brání skutečnost, že zákonodárce stanovil, že s výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v

---

funkce společensky prospěšnou činnost, kterou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.

(2) Nejde o přípustné riziko, jestliže taková činnost ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by jím byl dán k ní v souladu s jiným právním předpisem souhlas, nebo výsledek, k němuž směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika, anebo provádění této činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu, zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům.

⁷² DZ k § 31 TZ: *Definice přípustného rizika v zásadě pokrývá všechny případy tohoto rizika, neboť stranou nezůstávají ani rizika např. v souvislosti se sportovními aktivitami (boxeři, hokejisté, automobiloví závodníci apod.).*

⁷³ ŠÁMAL, Pavel a kol. 2012, op. cit. s. 425

⁷⁴ Kolektiv autorů. 2008, op. cit. s. 39.

souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.⁷⁵

Možnosti uplatnění svolení poškozeného jako okolnosti vylučující protiprávnost v oblasti sportu se věnoval i Klapal.⁷⁶ Podle něj je důležité odlišovat souhlas s ohrožením života a zdraví – jenž by případně dávali před vstupem do sportovního kolbiště sportovci – a souhlas s přímým porušením tělesné integrity, který je vyňat zákonodárcem z působnosti okolností vylučujících protiprávnost.

Klapal rozděluje rizikové sporty na dvě kategorie – na ty, u kterých ke zraněním běžně nedochází a jsou jen vedlejším produktem (jako příklady uvádí hokej či olympijský box⁷⁷) a na ty, kde je ublížení na zdraví více méně nutným následkem a nedochází k němu spíše náhodou (MMA, thai box). U první kategorie by Klapal navrhoval postihovat jen jednání, která překročí rámec přípustného sportovního rizika, zatímco u druhé by byl pro stíhání v zásadě jakéhokoliv jednání, neboť nevidí v této činnosti takřka žádný přínos, ale spíše výrazně převažující negativní hlediska.

Je trochu škoda, že na Klapalovu teorii prozatím skoro nikdo nenavázal. Jako originální myšlenku vidím zejména, že by vynětí svolení poškozeného v trestním zákoníku nemířilo na situace, kdy je zdraví jen ohroženo a člověk souhlas k přímému ublížení na zdraví nedává. Přijetí této teze by bylo svým způsobem revoluční, jelikož by se tím změnilo dosavadní přeci jen syrové nahlížení na tuto výjimku. Navíc by zde vznikl větší manévrovací prostor pro soudy v otázce posuzování odpovědnosti sportovců. Na druhou stranu tento závěr odmítají Gřivna se Šámalem, dle nichž sportovec nedává souhlas s možností úrazu, ale jen akceptuje sportovní pravidla, která mají za účel chránit zdraví sportovců. Podle těchto autorů pak v žádném případě nedává souhlas se zásahem do své tělesné integrity.⁷⁸

---

⁷⁵ § 30 odst. 3 TZ

⁷⁶ KLAPAL, Vít. Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. *Trestněprávní revue*, 2005, č. 10, s. 259-267.

⁷⁷ Olympijský neboli také amatérský box se od toho profesionálního značně liší, přičemž na první pohled viditelným rozdílem je povinné nošení ochranné helmy, která tak de facto brání většině při boxu běžným zraněním.

⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. 2012, op. cit. s. 383.

V čem však s Klapalem musím zásadně nesouhlasit, to je jeho rozdělení na dvě myšlené kategorie sportů. Z textu je až příliš zřejmé, že není fanouškem určitého druhu bojových sportů a nahlíží na něj neobjektivně. Moje kritika míří zejména na fakt, že jde o dnes již obecně přijímané sportovní činnosti, což podporuje například masivní nárůst popularity MMA na sportovních televizních kanálech, a dále nevidím moc důvodů, proč by nemohl i zápasník v thai boxu dávat svůj souhlas s ohrožením zdraví, když by ho mohl dát olympijský boxer. Případný argument, že jde o míru nebezpečí ohrožení zdraví, mi nepřijde dostatečně legitimní, jelikož i Klapal operuje s pojmem přípustného sportovního rizika, které by pro každý sport mělo být logicky nastaveno jinak.

Souhlasím však, že pro možné použití svolení poškozeného je v každém případě nutné posoudit právě míru přípustného sportovního rizika, jelikož nelze jistě akceptovat, že by snad sportovec mohl dávat bianko souhlas k tomu, že se může případně při zápase zranit. Jak jsem ale již uvedl v podkapitole zabývající se přímo sportovním rizikem, nalezení této hranice není nikterak snadné, což do značné míry diskvalifikuje i tuto právě popisovanou teorii. Alespoň prozatím.

5.6. Teorie dodržení sportovního pravidla

Na první pohled jde o teorii poměrně jednoduchou. V užším pojetí totiž spočívá v tom, že odpovědnost sportovce nastane v případě, že se proviní proti sportovním pravidlům. V širším pojetí se ale na tuto teorii nabalují další a další podmínky, a to v závislosti na přístupu jednotlivých autorů.⁷⁹

Německý autor Karding jako podmínky trestní neodpovědnosti ve své teorii stanovil, že nebyla porušena sportovní pravidla, která byla přijata k ochraně zdraví a života sportovců, a že se sportovec zúčastnil sportu dobrovolně, popř. při tělesné výchově ve škole. Vollrath pak tuto teorii doplnil tím, že nedošlo k porušení zásad fair play.⁸⁰

---

⁷⁹ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 100.

⁸⁰ KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost za sportovní úrazy. *Právní rádce*, 2007.

Současná francouzská doktrína pak rozlišuje, jestli je příslušný provozovaný sport kontaktní, či nikoliv. V případě kontaktních sportů je podle této doktríny sportovec za způsobený úraz při dodržení sportovních pravidel beztrestný, neboť se konstituuje skutečnost, že jde o povolené jednání na základě právního obyčeje. Uvedené se však netýká případů neobratnosti, nepředvídatosti, natož zlého úmyslu. Švýcar Noll razil teorii, že trestní odpovědnost sportovců může být vyloučena na základě toho, že sportovci akceptují rizika, která vyplývají z dodržování sportovních pravidel. Lze ho tedy také částečně řadit mezi zastánce teorie přípustného sportovního rizika.

Američan Kenny stanovil tři podmínky: (i) poškozený akceptoval důsledky možného zranění, (ii) zranění bylo způsobeno v průběhu legální sportovní disciplíny a (iii) pachatel dodržel sportovní pravidla. Podobné podmínky stanovil i Polák Sawicki.

Osobně se nejvíce přikláním k anglickému pojetí, podle kterého by dodržování sportovních pravidel nemělo být stanovováno jako výslovná podmínka beztrestnosti, ale mělo by se k tomu jen přihlížet v rámci posuzování trestnosti jako takové.⁸¹

Nemyslím si totiž, že sportovní pravidla jsou tu od toho, aby stanovovala hranice trestní odpovědnosti. Porušení sportovních pravidel ve smyslu například faulů ke sportu neodmyslitelně patří a jedná se o vhodný taktický prvek, a proto není mi myslím vhodné, aby samotné porušení sportovních pravidel získalo jakýkoliv kriminální nádech.

Na druhou stranu sportovní pravidla slouží mj. k tomu, aby předcházela bezohledné hře. Například v basketbalu nalezneme rozlišení běžných osobních chyb (neboli faulů) a nesportovních, resp. diskvalifikujících chyb, přičemž dvě posledně jmenované slouží k přísnějšímu potrestání hrubého jednání. Sportovní pravidla, resp. jejich dodržování tak může velmi účelně sloužit jako určitá pomůcka, respektive

---

⁸¹ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 100 až 102.

návod pro soudce pro posouzení míry úmyslu sportovce. Avšak ani toto se neuplatní zcela, jelikož je jasné, že úmyslné způsobení zranění může být v souladu se sportovními pravidly (zejména v bojových sportech) a naopak nedbalostní jednání, které taktéž povede k úrazu, již proti pravidlům bude (například provedení skluzu ve fotbale).

5.7. Koncepce státního dovolení

Koncepce státního dovolení, někdy nazývaná také jako teorie obecné legality sportu, vychází z toho, že samotný fakt, že stát určitou sportovní disciplínu podporuje, uznává či alespoň toleruje, zakládá beztrestnost i pro úrazy způsobené během provozování tohoto sportu.⁸² Jako možnou okolnost vylučující protiprávnost pak tuto teorii označuje Jelínek, byť přímo neříká, jestli s ní souhlasí, či nikoliv.⁸³

Odpůrci této teorie namítají, že přiznání legálnosti některé ze sportovních disciplín neznamená, že by stát zamýšlel zbavit trestnosti vše, k čemu během sportovní činnosti této disciplíny dojde. Zároveň není úplně jasné, jako formou by měl stát podporovat, uznávat či tolerovat jednotlivé sportovní disciplíny. Králík uvádí, že pouhá nečinnost státních orgánů povolaných ke stíhání deliktů, respektive uznání sportu formou správního aktu nebo právním předpisem nižší právní síly nemůže vyloučit trestní odpovědnost plynoucí ze zákona.⁸⁴

Obě námítky mi přijdou naprosto relevantní. Nelze si představit situaci, kdy by mohl například hokejista zcela beztrestně někoho úmyslně zmrzačit vražením na hrazení jen proto, že stát uznává a podporuje provozování ledního hokeje. Na druhou stranu již samotné státní dovolení určitého sportu bude důležitým aspektem možného vyloučení trestní odpovědnosti. Jistě uznáte, že by nedávalo smysl, kdyby stát určitou sportovní činnost zakazoval, docházelo by během ní k působení zranění a zároveň by se dovolávalo po speciální privilegované trestní odpovědnosti na základě výkonu sportu.

---

⁸² KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 106.

⁸³ JELÍNEK, Jiří a kol. 2014, op. cit. s. 281.

⁸⁴ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 107.

5.8. Teorie nešťastné náhody

O této teorii se dá říci, že je do značné míry akceptována tuzemskou judikaturou.⁸⁵ Je založena na tom, že sportovec sleduje při sportovním zápolení sportovní cíle a nezamýšlí zranit svého protihráče. Případné způsobené zranění je potom v důsledku náhodné okolnosti, což znamená, že by neměl sportovec za tuto nešťastnou náhodu odpovídat.⁸⁶

Podle Pinkavy jde minimálně o okolnost, která by mohla hrát zásadní roli při posuzování trestní odpovědnosti. Pinkava za tímto účelem rozlišuje tři situace⁸⁷:

(i) Bude prokázáno, že k žádné nešťastné nehodě nedošlo, jednání bylo uskutečněno jen v důsledku porušení sportovních pravidel a právních předpisů, a proto není na místě vůbec uvažovat o snížení trestní odpovědnosti.

(ii) Nešťastná náhoda nebude přítomna výlučně, neboť i tak došlo k protiprávnímu jednání. Takovým případem může být například faul skluzem při fotbalovém utkání, v jehož důsledku dojde kvůli další okolnosti, jako například k neočekávanému zranění v důsledku nepředvídatelného chování třetí osoby. Podle Pinkavy by zde záleželo na míře nešťastné náhody, přičemž v určitých případech by zde nebylo možné přičítat žádnou formu zavinění.

(iii) Nebude přítomno žádné protiprávní jednání, ale ke zranění dojde jen a pouze v důsledku nešťastné náhody. Zde by dle Pinkavy nebylo spravedlivé trestní odpovědnost vůbec dovozovat.

První situace nám de facto vylučuje uplatnění této teorie – jen těžko můžeme uplatňovat teorii nešťastné náhody v případě, že žádná nešťastná náhoda nebyla přítomna. Druhá se, jak již bylo zmíněno, začíná objevovat i v judikatuře. Trochu problematickým je z tohoto úhlu pohledu fakt, že je prakticky nemožné vymezit něco tak obecného jako je nešťastná náhoda. Můžeme samozřejmě říci, že ji lze dovozovat v jednotlivých případech individuálně, na druhou stranu nám to nijak příliš nepomáhá k právní jistotě sportovců, kteří tak, podobně jako u jiných teorií, které

---

⁸⁵ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.

⁸⁶ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 108.

⁸⁷ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. 2014, op. cit. s. 67 až 68.

s některou hranicí pracují (jako například teorie sportovního rizika), si nebudou moci být jisti tím, které jednání je ještě z trestněprávního pohledu nezávadné. Situace třetí se poté vyskytuje jen velmi zřídka, v zásadě se dá říci jen v momentech, kdy zranění způsobí *vis maior*, a proto není myslím třeba se jí dále zabývat.

5.9. Teorie práva zvykového

Podle této teorie nemůžeme hovořit o trestní odpovědnosti sportovců jednoduše proto, že zvyklostí se stalo je netrestat, na základě čehož se vyvinul právní obyčej, podle kterého by se mělo řídit. Zastáncem této teorie byl L. Le Roux, který uvedené označil za sice všeobecný omyl, který se však nakonec stal právem.⁸⁸

Ač jde o teorii, která si teoreticky může najít svoje uplatnění v oblastech, kde se přikládá právnímu obyčeji výrazný význam, není v českých podmínkách použitelná, protože český právní řád právní obyčej jako pramen práva neuznává.

5.10. Teorie G. Del Vecchia

Tento italský autor zkoumal trestní odpovědnost sportovců z hlediska kontaktního bojového sportu - boxu. Už z principu boxu plyne, že každý, kdo se ho aktivně zúčastní, musí dopředu počítat s ublížením, resp. těžkým ublížením na zdraví. Podle Vecchia jedinými důvody beztrestnosti, které je třeba zkoumat, jsou náhoda a velká síla.

Této teorii se věnoval již Prusák, podle kterého je i v tomto případě nutné posuzovat hranici mezi trestností a beztrestností skrze sportovní pravidla a právní normy. Sportovní pravidla by pak neměla podle Prusáka hrát roli vůbec v případě úmyslné těžké újmy na zdraví včetně způsobení smrti.⁸⁹

Králík pak označuje tuto teorii jako pozoruhodnou a nesouhlasí s ní především proto, že není důvodu, aby bylo použití velké síly posuzováno a priori

---

⁸⁸ Kolektiv autorů. 2008, op. cit. s. 40.

⁸⁹ PRUSÁK, Jozef. 1985, op. cit. s. 190.

jako okolnost zakládající beztrestnost. Právě použití velké síly totiž může být často naopak důvodem pro založení právní odpovědnosti sportovce.⁹⁰

Co se mého pohledu týče, zde mi nezbývá než přisvědčit Králíkovi. Nedovedu si představit situaci, kdy by soud vyhlásil zprošťující rozsudek s odůvodněním, že došlo k použití velké síly.

---

⁹⁰ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 105 až 106.

6 JUDIKATURA K ODPOVĚDNOSTI ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY

6.1. Usnesení NS ČR ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002

V tomto usnesení Nejvyššího soudu byla řešena skutková situace, kdy hokejista v zápase na nižší úrovni udeřil špičkou hokejky do obličeje ležícího protihráče, ačkoliv v té chvíli nemanipuloval s pukem, přičemž následkem tohoto jednání poškozený utrpěl úraz, který si vyžádal dobu léčení nejméně 14 dnů. Rozhodnutím soudů prvního a druhého stupně byl obviněný hokejista uznán vinným, a proto proti usnesení Krajského soudu podal dovolání.

V dovolání obviněný vytýkal soudům obou stupňů nesprávné hodnocení provedených důkazů v otázce subjektivní stránky. Podle obviněného ke spáchání skutku došlo v nevědomé nedbalosti, když na podporu tohoto svého tvrzení argumentoval tím, že hokej je rychlá a kontaktní hra, při které dochází ke zranění protihráčů, aniž by si hráč měl možnost uvědomit, že v dané situaci může svého protihráče zranit.

Nejvyšší soud byl ve svém rozhodování vázán skutkovým zjištěním, které učinily předcházející soudy ve věci, a proto musel vycházet z důkazů zde předložených a hodnotil na základě nich pouze právní stránku, a to konkrétně, zda byly dány subjektivní znaky trestného činu. Během posuzování nijak nerozporoval odůvodnění rozsudku okresního soudu, dle kterého byl obviněný srozuměn s tím, že svým jednáním může ohrozit či porušit zdraví poškozeného.

Okresní soud vyšel z toho, že k dloubnutí hokejkou došlo v momentě, kdy byl puk v rohu kluziště mimo dosah poškozeného, obviněného nijak neatakoval, a že si obviněný musel být vědom toho, že má v ruce natolik důrazný prostředek, že způsobem, kterým jednal, může ohrozit zdraví poškozeného. Okresní soud během svého posuzování přihlédl i k tomu, že je hokej výrazně kontaktním sportem, avšak podle tvrzení okresního soudu došlo při způsobení zranění k překročení rizika ze hry, které každý hráč postupuje.

Nejvyšší soud tak dovolání odmítl a toto usnesení zveřejnil s následující právní větou: „*Trestní odpovědnost pachatele při sportu nastupuje po překročení hranice rizika vyplývajícího ze hry, které každý sportovec podstupuje, přičemž konkrétní okolnosti, za nichž ke skutku došlo, mají zásadní význam pro závěr o zavinění.*“

Jedná se tak o přístup ne nepodobný tomu, jak k trestní odpovědnosti sportovců přistupují soudy v Anglii.⁹¹ Bohužel však jde o usnesení velice stručné, jehož přínos tkví takřka pouze v právní větě, která k němu byla doplněna až následně. Nejvyšší soud tak sice položil základ určitého výkladu, tedy že by se při posuzování mělo brát v potaz přípustné riziko se zohledněním určitých hranic, avšak pro svoji neobsáhlost nelze o tomto rozhodnutí říci, že by mělo snad precedenční charakter, popřípadě že by výrazněji přispělo k právní jistotě, jelikož se Nejvyšší soud ani nepokoušel jakkoliv tyto hranice vymezit.

6.2. Usnesení NS ČR ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006

V druhém popisovaném judikátu přejdeme z mrazivé ledové plochy na fotbalový trávník k jednomu ze zásadních rozhodnutí, které ale čelí dodnes značné kritice i ze stran odborníků.⁹²

V daném případě byl rozsudkem okresního soudu uznán obviněný vinným z trestného činu ublížení na zdraví za to, že při mistrovském fotbalovém zápase při souboji o míč zezadu či z boku zasáhl s použitím nepřiměřené síly nohu protihráče, čímž mu způsobil tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazů u vnitřního kotníku levé nohy, přičemž toto zranění si následně vyžádalo několikadenní hospitalizaci v nemocnici a pracovní neschopnost po dobu bezmála dvou měsíců.

Ač bylo nakonec upuštěno od potrestání, podal obviněný odvolání ke krajskému soudu, které bylo zamítnuto, a proto následně sáhl i k dovolání. V něm

---

⁹¹ Viz kapitola 7.5

⁹² K tomu srovnej např. KOCINA, Jan. únor 2016, op. cit.

argumentoval tím, že zákroky jako ten, který předvedl, jsou ve fotbale časté, šlo o obyčejný skluz, který rozhodčí ocenil nakonec jen žlutou kartou, neboť pro udělení červené karty neshledal důvody. V průběhu řízení tomuto závěru rozhodčí přisvědčil, když dle jeho mínění nešlo o zákrok, který by hrubě vybočoval z běžného průběhu fotbalového zápasu. Jako příčinu úrazu uvedl rozhodčí nešikovnost obviněného.

Podle obviněného je dále nutné při posuzování obdobných jednání přihlídnout k tomu, zda šlo o ojedinělý exces z pravidel hry, či nikoliv. Obviněný nikterak nepopírá, že k porušení pravidel došlo, avšak šlo o prý o běžný zákrok vyplývající ze hry, obviněný se snažil odehrát míč a ke způsobení zranění mělo dojít jen vinou naprosto nepředvídatelné klíčky poškozeného. Neměla tak být splněna materiální podmínka trestnosti činu, neboť každý, kdo nastupuje k utkání, musí počítat s určitou možností zranění. Pokud by se měla trestně stíhat jednání učiněná v souboji o míč, bylo by podle obviněného pro veškeré hráče značně složité se ztotožnit s rizikem následného možného řízení proti jejich osobě.

Jak je uvedeno dále v dovolání, měly by orgány činné v trestním řízení včetně soudů velice citlivě rozlišovat úmyslná jednání například po přerušení hry a jednání, která sice mohou porušit pravidla hry, avšak jež byla spáchaná v rámci hry jako takové. Obviněný za zásadní dále považuje rozlišení úmyslného a nedbalostního jednání, přičemž u nedbalostních jednání by měly být orgány činné v trestním řízení opatrnější, právě s přihlédnutím k okolnostem hry, držení míče, postoje či pohybu hráčů apod. a až po následném zhodnocení a odůvodnění případně přistoupit případně k trestněprávnímu postihu.

Státní zástupce ve vyjádření k dovolání vyjádřil názor, že klíčové by mělo být posouzení, zda došlo k porušení pravidel. Podle státního zástupce je účelem pravidel krom stanovení rovných podmínek pro obě soupeřící strany i ochrana zdraví hráčů před zákroky, které mohou vést k jejich zranění. Je zde tedy dán společenský zájem na jejich dodržování a obviněný měl tento zájem porušit, a to se závažnými následky. Možná zásada subsidiarity trestní represe byla podle státního zástupce dostatečně promítnuta do výroku o trestu, když bylo upuštěno od potrestání.

Nejvyšší soud souhlasil s názorem státního zástupce ohledně role sportovních pravidel, kdy by jejich účelem měla být i ochrana zdraví hráčů, když dodržení herních pravidel je společenským zájmem. Podle Nejvyššího soudu by se měla přísně individuálně posuzovat vzniklá zranění nejen v jednotlivých druzích sportu, ale i závažnost porušení sportovních pravidel a na tomto základě následně dospět k závěru, zda je nutné aplikovat trestněprávní normy, či zda postačí případ posuzovat právě v rámci sportovních pravidel. Nejvyšší soud připomněl, že podle pravidel fotbalu smí být boj o míč tvrdý, ale musí být čistý, bez zákeřností a hráči mají respektovat soupeře, jejich počínání musí být slušné a korektní, nesmí být v rozporu se zásadami sportovní etiky a konečně že hráči musí dbát o bezpečnost jak svoji vlastní, tak i ostatních spoluhráčů. Nejvyšší soud ale dále podotkl, že fotbalová pravidla nikde neupravují, a také nemohou upravovat situaci, když v důsledku jejich porušení byla některému z hráčů způsobena újma na zdraví. Zásada subsidiarity trestního práva tak má v obdobných případech spočívat v tom, zda došlo k zaviněnému excesu z příslušných ustanovení sportovních pravidel v tom smyslu, že jde o těmito pravidly stanovené nedovolené jednání, přičemž z toho plynoucí následek tato pravidla nesankcionují. Není prý možné souhlasit s názorem obviněného, že by byla snad vyloučena ingerence trestního práva do sportu a že by vše, co se při sportu stane, mělo zůstat pouze na sportovních pravidlech. Zároveň se Nejvyšší soud vyjádřil i k tomu, že nelze trestat jen úmyslná jednání, ale v závažnějších případech i ta nedbalostní.

Právě nedbalostní prvek spatřoval v jednání obviněného i okresní soud, s jehož názorem se Nejvyšší soud následně ztotožnil. Ač prý šlo totiž ze strany obviněného o úmyslný, neadekvátní a razantní zákrok za hranici pravidel, nelze obviněnému tento úmysl přičítat tento úmysl i ve vztahu ke způsobené těžké újmě na zdraví. Nejvyšší soud souhlasil se závěrem, že obviněný sice věděl, že jako obránce může způsobit skluzem zranění protihráče, ale spoléhal na svoji zkušenost a na to, že k poranění nedojde.

Nejvyšší soud následně uzavřel, že již stanovení formálních znaků skutkové podstaty trestného činu předpokládá, že při jejich naplnění v běžně se vyskytujících případech bude stupeň nebezpečnosti pro společnost zpravidla vyšší než nepatrný. V daném případě dosáhl stupeň nebezpečnosti nejméně dolní hranice typové nebezpečnosti činu pro společnost, a to vzhledem k nepřiměřenosti zákroku obviněného vzhledem k dané herní situaci, použití nepřiměřené síly a okolnosti, že nešlo o podražení náhodné a ojedinělé, neboť byl za obdobný zákrok již dříve obviněný oceněn žlutou kartou.

Podle mého názoru lze sice částečně ocenit snahu o obsáhlejší odůvodnění (oproti judikátu rozebíraném výše), avšak jde o typický případ formalistického výkladu zákona, kdy se vůbec nezohledňuje specifický charakter sportu. Zcela flagrantní mi přijde zejména předposlední odstavce usnesení, který pro odůvodnění materiální závažnosti posuzovaného jednání používá přirovnání k naplnění znaků skutkové podstaty v běžně se vyskytujících případech. Je naprosto zřejmé, že fotbalový zápas nelze srovnávat s běžně se vyskytující mimosportovní situací, při které lze opravdu říci, že pokud někdo někoho dokonce po úmyslném jednání vážněji zraní (byť s neočekávaným následkem), pravděpodobně naplnil znaky trestného činu. Nejvyšší soud nijak nerefletoval to, že zatímco při běžném každodenním jednání, jako je například cesta do práce, nelze očekávat, že by proti vám někdo použil tvrdý zákrok, ve fotbale jde o věc, se kterou dopředu každý hráč počítá. Pokud pak pravidla fotbalu toto jednání sankcionují formou například trestného kopu či udělením žluté nebo červené karty, účelem je zejména zajistit plynulost a regulérnost hry. Nelze si totiž představit, že by mohl fotbal fungovat, kdyby mohli hráči beztrestně faulovat protihráče. To však automaticky nemůže zakládat názor, že by každé jednání, jehož následek již pravidla neupravují, mohlo zakládat trestní odpovědnost. Kuriózní mi rovněž přijde názor, že obviněný soupeře nepodrazil náhodně, neboť byl již za obdobný zákrok napomínán žlutou kartou. Pravděpodobně neexistuje hráč fotbalu, který by nikdy za tvrdší zákrok za hranicí fotbalových pravidel žlutou kartu neobdržel. Nejvyšší soud tímto závěrem de facto naznačuje, že by tak každý fotbalista již do zápasu nastupoval s přitěžující okolností ohledně

posouzení materiální závažnosti případného jednání, protože mu již bylo v minulosti žlutou kartou naznačeno, že jde o jednání nepovolené.

Vyčíst lze Nejvyššímu soudu také fakt, že se nijak nepokusil vypořádat s doktrinárními závěry, které již byly v době rozhodování a vydání usnesení přítomny. I vzhledem k tomu, že by Nejvyšší soud měl naopak ze svého postavení vystupovat jako určitý sjednotitel právně nejednoznačných názorů⁹³, jde z mé strany o zásadní pochybení, které značně ubírá na legitimitě rozhodnutí.

6.3. Usnesení NS ČR ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015

Tímto usnesením se opět vracíme k hokeji. Nejvyšší soud zde totiž posuzoval dovolání týkající se přečinu ublížení na zdraví, když hokejista mimo hru v nepřerušené hře po předchozí verbální rozepři a vzájemném strkání napadl fyzicky úderem hokejky do úst protihráče, čímž mu způsobil zranění v oblasti několika zubů a zhmoždění měkkých tkání horního a dolního rtu.

Obviněný krom jiného v dovolání argumentoval charakterem hokejové hry jako tvrdého kontaktního sportu, kde lze předpokládat zvýšené riziko zranění, jelikož hokejista musí vyvinout maximální sílu, rychlost a razantnost, a nelze tak vyloučit vznik zranění při střetu s protihráčem. Obviněnému se také nelíbilo odůvodnění soudu, že ke střetu došlo mimo hru v nepřerušené hře, když argumentoval tím, že „ve hře“ je každý hráč, který je přítomen na ledové ploše, byť není v přímém kontaktu s pukem.

Podle obviněného je třeba zohlednit specifickou odpovědnost hokejisty v souladu s použitím zásady subsidiarity trestní represe a *ultima ratio*, a to i proto, že již byl potrestán i hokejovým svazem doživotním vyloučením ze všech soutěží.

Státní zástupkyně se v tomto případě postavila částečně na stranu obviněného, když rovněž zdůraznila zvláštnost sportovních utkání, při nichž dochází k úrazům

---

⁹³ Což naznačil i Ústavní soud v následné ústavní stížnosti podané obviněným v posuzovaném případě. Blíže viz usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07.

kvůli střetům při hře s jinou osobou, přičemž obzvláště k hokeji patří jistá dávka násilného, resp. hrubšího chování, korigovaného sportovními pravidly. Podle státní zástupkyně je však nutné odlišit situace, které vyplývají ze hry, a na ty, které se sice také odehrávají na sportovním kolbišti, ale již nikoliv z důvodu samotné hry. Státní zástupkyně pak souhlasila s názorem odvolacího soudu, že obviněný provedl cílený úmyslný útok, který se vymykal obvyklým soubojům hráčů sportovního utkání. Obviněný totiž udeřil hokejkou protihráče v obranném pásmu soupeře z důvodu frustrace, že nebyl odpískán faul, a v momentě, kdy již kotouč obranné pásmo opustil. Podle státní zástupkyně nemohlo jít ani o okolnost vylučující protiprávnost z důvodu toho, že se situace stala při sportovním utkání – takovou okolnost vylučující protiprávnost trestní zákon nezná – a ani o nutnou obranu, jelikož poškozený nevedl proti obviněnému útok. Disciplinární opatření spočívající v doživotním zákazu obviněného ve všech soutěžích pak státní zástupkyně označila za citelné, avšak nedostačující vzhledem k intenzitě trestného činu způsobeného v nepřímém úmyslu.

Podle Nejvyššího soudu přes to, že je hokej silovým kontaktním sportem, je nutné, aby byla ctěna a dodržována pravidla fair play, když nemůže být žádný sport zneužíván k vyřizování osobních účtů anebo k úmyslnému vybíjení agresivity v rámci násilných úmyslných útoků proti zdraví a životu ostatních sportovců. Obviněný pak svým činem jasně vybočil z herních pravidel hokejové hry, když surově zaútočil na protihráče mimo herní akci. Ze své zkušenosti hokejisty poté věděl, o jak nebezpečný útok se jedná, a věděl, že může způsobit závažné zranění. Podle lokalizace zranění pak je zřejmé, že cíleně útočil na nechráněnou část těla, a byl proto minimálně srozuměn s tím, že způsobí zranění. Proto jde mluvit o nepřímém úmyslném zavinění.

Co se týče možné uplatnění zásady subsidiarity trestní represe, k tomu Nejvyšší soud uvedl, že tím, že obviněný úmyslně a zcela záměrně zaútočil na poškozeného surovým způsobem, překročil nejen rámec pravidel slušného chování, ale i norem trestního práva, jež je proto nutné v tomto případě uplatnit. Disciplinární postih pak může sloužit jen jako polehčující okolnost při ukládání trestu. Nejvyšší

soud navíc neopomněl uvést, že doživotní disciplinární trest dostal obviněný pro opakované incidenty, a ne jen pro předmětné napadení poškozeného.

Myslím si, že (na rozdíl od předchozího judikátu) v tomto případě postupovaly soudy správně, když je zjevné, že jde o situaci, která se sportem souvisela jen okrajově a nijak nevyplývala ze hry. Plně souhlasím s názorem státní zástupkyně, že právě tato okolnost by měla být určující při posuzování možné trestní odpovědnosti. Na druhou stranu bych nepřikládal ani tomuto rozhodnutí přílišný precedenční charakter, neboť jde jednak jen o kategorii rozhodnutí typu C, ale zároveň jde o značně individualizovaný judikát takřka bez obecných právních vět, které by bylo možno aplikovat i v dalších případech.

6.4. Usnesení NS ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015

Považuji za důležité uvést v přehledu judikatury i toto rozhodnutí, které sice není trestněprávním, nýbrž přelomovým v oblasti posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy v civilním právu, když řeší vztah mezi porušením sportovních pravidel porušením generální prevenční povinnosti stanovené občanským zákoníkem. Rozhodnutí je totiž zajímavé i z trestněprávního pohledu, neboť Nejvyšší soud již v předcházejících rozhodnutích, například v usnesení ze dne 11. září 2012, sp. zn. 4 Tdo 896/2012, dovedl, že by se měla trestněprávní míra opatrnosti s ohledem na posouzení zavinění z nedbalosti odvozovat právě od generální prevenční povinnosti.⁹⁴

I v tomto případě šlo, podobně jako v usnesení pod sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 rozebíraném výše, o to, že při provedení skluzu zlomil jeden hráč druhému nohu, za což dostal od rozhodčího žlutou kartu. Poškozený následně podal k civilnímu soudu

---

⁹⁴ Viz úryvek z odůvodnění usnesení NS ze dne 11. září 2012, sp. zn. Tdo 896/2012: „*Současně Nejvyšší soud konstatuje, že popsany následek – zranění nezletilé poškozené spočívající ve zlomenině týlní kosti vlevo se zhmožděním lebních pokrývek, krvácení nad tvrdou plenu mozkovou z roztrženého žilního splavu, zhmoždění týlních a čelních laloků mozku, zhmoždění hrudníku se zhmožděním plic a srdce, krvácení pod pouzdro jater, pravé ledviny a sleziny, s nutností hospitalizace a obvyklou dobou léčení v trvání 2 – 3 měsíců, které pokračuje rehabilitací a rekonvalescencí, nastal v bezprostřední souvislosti s jednáním dovolatele, jež nedostatečnou péčí o jím spravovanou nemovitost popsanou ve skutkové větě rozsudku odvolacího soudu zanedbal a porušil povinnost uloženou mu § 415 občanského zákoníku.*“

žalobu, se kterou uspěl, neboť okresní soud shledal u žalovaného odpovědnost za škodu z důvodu, že se při sportovním utkání ve fotbale dopustil pravidly zakázaného způsobu hry, v důsledku něhož vznikla žalobci škoda na zdraví.

Odvolací soud následně rozsudek změnil a žalobu zamítl. Nesouhlasil se soudem prvního stupně zejména v tom, že by každé porušení sportovních pravidel mělo být nutně i porušením prevenční povinnosti podle občanského zákoníku. Zákrok skluzem je dle odvolacího soudu běžně používaný pohyb hráče sloužícího k odebrání míče soupeři, je připouštěn herními pravidly a samotné jeho použití nelze považovat bez dalšího za protiprávní úkon. Opačný výklad, tedy nepřiměřené požadavky na opatrnost hráčů, by vedl k tomu, že by fotbal přestal být atraktivní hrou, když by hráči v obavě ze soudních sporů přestali soupeřit, a tím by tento sport ztratil smysl.

Nejvyšší soud souhlasil s názorem odvolacího soudu. Podle jeho u hodnocení, zda je jednání hráčů kopané v rozporu s prevenční povinností, je třeba zohlednit samotný charakter sportu, který je svou povahou velmi dynamický, často při něm dochází ke vzájemnému kontaktu hráčů, přičemž následkem je i zvýšené riziko jejich zranění a každý, kdo se takového sportu účastní, si tohoto rizika musí být vědom a akceptuje jeho určitou míru. Pokud pak dojde ke zranění, je nutné nejen posoudit, jestli došlo k porušení pravidel, ale i za jakých okolností došlo k zákroku a zda podstatně vybočoval z běžného způsobu hry. Pro posouzení intenzity porušení poté nemůže být rozhodným hlediskem závažnost následků, neboť ty samy o sobě nevypovídají nic o tom, jakou povahu mělo porušení pravidel a za jakých okolností k němu došlo. Stejně tak nemůže být závažnost následků bez dalšího dokladem o brutalitě zákroku, když k vážnému zranění může dojít i v důsledku jednání, které bylo v souladu s pravidly.

Z dokazování vyplynulo, že žalovaný měl možnost při zákroku dosáhnout míče a o tom, zda provést, či neprovést skluz se musel rozhodnout ve zlomku sekundy. S ohledem na charakter kopané jako dynamického kontaktního sportu nelze v tomto případě podle Nejvyššího soudu posuzovat porušení sportovních pravidel za

natolik intenzivní, aby tím bylo založeno protiprávní porušení prevenční povinnosti žalovaným, avšak šlo spíše o nešťastnou shodu okolností, respektive náhodu, jejíž následky se přičítají tomu, komu se přihodila.

Byť jde o civilněprávní rozhodnutí, vzhledem k provázanosti posuzování zavinění svoje uplatnění nalezne (a již i nalezlo, viz další popisovaný judikát níže) i v trestněprávní oblasti. Oproti formalistickému posouzení předchozího „fotbalového“ rozhodnutí lze jednoznačně kvitovat způsob, jakým se odvolací i Nejvyšší soud pokusili o uvedení argumentů pro posouzení odpovědnosti žalovaného (v trestním případě by se jednalo o obviněného). Uvedené rozhodnutí myslím velmi dobře zohledňuje fakt, že mezi sport, resp. fotbal a běžné každodenní jednání nelze dávat rovnítko, neboť jde v zásadě o dvě rozdílné věci. Velice se mi líbí úvaha odvolacího soudu, který posuzoval, zda bylo pro žalovaného možné získat zákrokem míč, což jasně evokuje, že šlo o zákrok vyplývající ze hry. Osobně bych zde možná jako kritérium zvolil, zda v době provedení zákroku mohl mít žalovaný alespoň dojem, že by mohl míč získat, namísto objektivního stavu, vzhledem k nutnosti posouzení subjektivní stránky.⁹⁵ Jsem si však vědom obtížnosti dokazování. Konečně lze ocenit i přístup, jakým se Nejvyšší soud vypořádal s posuzováním porušení sportovních pravidel.

6.5. Usnesení NS ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016

Na závěr jsem si nechal opětovně judikát od trestněprávního senátu, který ale značně souvisí s tím předchozím civilněprávním a vlastně i tím z roku 2007. I v tomto případě totiž šlo o zranění hráče s míčem ve své kontrole způsobené skluzem protihráče, konkrétně zde došlo k poruše zdraví ve formě zlomeniny zevního a vnitřního kotníku pravé dolní končetiny a zlomeninu trojhranné kosti pravého zápěstí, způsobenou v důsledku pádu na zem. Toto zranění znesnadnilo poškozenému obvyklý způsob života po dobu zhruba 12 týdnů a po stejnou dobu způsobilo i jeho pracovní neschopnost.

---

⁹⁵ Složka vědění zahrnuje u subjektivní stránky vnímání, tj. odraz předmětů a jevů pomocí našich smyslových orgánů, nikoliv tedy skutečný objektivní stav (i proto jde o subjektivní složku).

Obvodní soud pro Prahu 4 dospěl k tomu, že se obviněný dopustil protiprávního jednání sice bez zjevného úmyslu, avšak s vědomím, že tímto svým konáním může způsobit poruchu zdraví protihráče, když bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že takové porušení nezpůsobí, ač jakožto ligový hráč malého fotbalu byl srozuměn s herními pravidly s rizikovostí a následky zákroků směřujících vůči tělu jiného. Obviněného následně zprostil obžaloby odvolací soud, proti čemuž podal dovolání nejvyšší státní zástupce.

Dovolatel nesouhlasil s argumentací odvolacího soudu ohledně použití subsidiarity trestní represe, když takovým důvodem nemůže být skutečnost, že k fatálním zdravotním následkům dochází na vrcholné úrovni ve spojení s brutálními fauly jen výjimečně, neboť svoji roli hrají i predispozice profesionálů. Podle dovolatele nemůže být použita jako okolnost vylučující protiprávnost svolení poškozeného, ale pouze do jisté míry extenzivní interpretace institutu přípustného rizika, které je však použitelné jen u profesionálních sportovců, kteří jsou s ohledem na jejich obratnost a schopnost schopni provést zákrok řádně a nevystavují se takovému riziku jako amatérští sportovci. U amatérských sportovců je podle názoru dovolatele benevolentnější přístup s ohledem na vyšší přípustné riziko v rozporu s úpravou trestního zákoníku, protože je zde riziko způsobení zranění několikanásobně vyšší.

Dovolatel byl tak toho názoru, že by se, s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu z roku 2007 popisovaném výše, mělo jednat o trestný čin nejen v případě úmyslného napadení protihráče bez sportovně relevantního boje, ale v závažnějších případech i u nedbalostního jednání.

Nejvyšší soud se postavil na stranu odvolacího soudu, když výslovně odkázal i na civilněprávní rozhodnutí z roku 2015 a v zásadě se ztotožnil s myšlenkami zde uvedenými, tedy že excesem není každé porušení pravidel, ale jen to, které zjevně vybočuje z běžného způsobu hry. V tomto případě šlo o ojedinělou situaci, která sice byla razantní, ale vyplývala ze hry, a proto bylo na místě podle Nejvyššího soudu uplatnit zásadu subsidiarity trestní represe a *ultima ratio*.

Nejvyšší soud rovněž připomněl, že ve svém usnesení z roku 2007 uvedl, že by se měl každý případ považovat striktně individuálně. Lze jen kvitovat, že zatímco v tomto předchozím usnesení sice stanovil právní větu, avšak došlo dle mého názoru k jejímu velmi zvláštnímu užití v daném případě, tak o zhruba 9 let později již zaujal, velmi pravděpodobně i pod vlivem civilněprávní judikatury, přeci jen rozumnější postoj. Je však jen škoda, že se v tomto rozhodnutí Nejvyšší soud v zásadě jen omezil na určitý kompilát předchozí judikatury a nepokusil se blíže reagovat na znění dovolání nejvyššího státního zástupce, zejména s ohledem na rozdílnost mezi amatérským a profesionálním sportovcem a možného jiného posuzování okolností vylučujících protiprávnost v jejich případě.

7 ZAHRANIČNÍ DOKTRÍNY

Vzhledem k nejednotnému řešení odpovědnosti za sportovní úrazy je poměrně logické, že se tuto problematiku snažily různé státy řešit různými přístupy. Pro určité zjednodušení si tyto přístupy můžeme rozdělit do třech základních skupin.

Do té první budeme řadit státy, které se rozhodly přistoupit k zakotvení speciální skutkové podstaty, jež přímo upravuje odpovědnost sportovců za sportovní úraz. Jde již spíše o raritnější přístup, který se objevoval zejména v minulosti. Často bývá v této souvislosti uváděn trestní kodex Ekvádoru a kubánský kodex sociální ochrany. V těchto zákonících jsou upraveny typy deliktů, které dopadají na jednání, k nimž došlo v průběhu sportovní činnosti, a které vedly k usmrcení nebo tělesnému poškození. Samozřejmostí jsou pak i precizované podmínky, za nichž trestní odpovědnost sportovců nastupuje.⁹⁶

Ve skupině druhé nalezneme státní útvary, které se rozhodly řešit problematiku odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy formou zákazu některých sportovních disciplín, především těch bojových, kde je patrné zvýšené riziko zranění, a není tak v zájmu státu, aby tuto činnost legalizoval. Příkladem tohoto přístupu mohou být Spojené státy americké, kde došlo hned k několika krátkodobým zákazům pořádání boxerských zápasů na počátku dvacátého století. Během šedesátých let byla ale tato tradiční bojová disciplína zakázána i na území Československa.⁹⁷

---

⁹⁶ Článek 438 trestního kodexu Ekvádoru zněl: „*Jestliže sportovec usmrtí jiného během hry, bude potrestán podle tohoto zákona a podle ustanovení upravující trestný čin vraždy. Prokáže-li se však, že sportovec nezpůsobil smrt úmyslně a ani porušením pravidel hry, není trestně odpovědný.*“ Článek 449 pak odkazuje na článek 438 a upravuje případy, kdy dojde jen k tělesnému poškození.

⁹⁷ KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8, s. 228 až 230.

Třetí skupinu poté reprezentuje drtivá většina dnešních zemí, neboť je založena na aplikaci obecných právních předpisů, přičemž posouzení trestní odpovědnosti sportovců je ponecháno zejména na judikatuře, popřípadě samozřejmě právní teorii.

7.1. Německo

Pokud bychom uspořádali hlasování o stát s největší snahou o průkopnictví v oblasti trestněprávního posuzování sportovních úrazů, byl by právě náš západní soused patrně nejžhavějším želízkem v ohni. Této problematice se totiž věnovali němečtí právní teoretici již na začátku minulého století a dodnes jsou někteří autoři (např. Karding) hojně citováni. Pravdou však je, že teoretický zájem se již tolik neodrážel v soudní praxi, na rozdíl od sporů s civilněprávním základem. Německá dogmatika to vysvětluje veřejným zájmem, tedy že v zájmu společnosti je minimální zásah soudů do sportu v oblasti trestního práva.⁹⁸

Německá civilněprávní doktrína je úzce spjata zejména s teorií svolení poškozeného (*solialadequanz*), který se odráží ve zlomovém rozsudku BGH ze dne 5. listopadu 1974, sp. zn. VI ZR 100/73. Podle tohoto rozsudku „[t]en, kdo se účastní fotbalu, počítá zásadně se zraněními, kterým se ani při hře v souladu s pravidly nelze vyhnout. Proto předpokladem nároku na náhradu škody vůči protihráči (spoluhráči) je důkaz toho, že tento se nechoval podle pravidel.“⁹⁹ Ač se tedy tento judikát věnuje civilněprávní odpovědnosti, považoval jsem za vhodné jej zde připomenout, jelikož jak jsem již uvedl, trestněprávní judikatorní praxe není v oblasti sportovních úrazů v Německu ani zdaleka tak rozšířená, a proto si i německé trestní soudy často pomáhají odkazem na civilní rozhodnutí.¹⁰⁰

Jako nejrelevantnější judikát z trestněprávní oblasti lze pak označit rozhodnutí Bavorského Vrchního soudu, uveřejněného ve sbírce rozhodnutí pod spisovou značkou 1961/180. Bavorský Vrchní soud zde taktéž pracuje s institutem svolení poškozeného se způsobeným úrazem včetně zranění na základě sice porušení

⁹⁸ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 900.

⁹⁹ Kolektiv autorů. 2008, op. cit. s. 45 až 46.

¹⁰⁰ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 952.

pravidel, avšak při jejich respektování, férové hře a v situaci, kdy byl úraz v zásadě jen nešťastnou náhodou bez zavinění hráče. Naopak z ospravedlnitelných účinků svolení pak prý nelze vycházet v momentě, kdy došlo k hrubému porušení pravidel, což nastane zvláště v případě jejich úmyslného porušení.¹⁰¹

7.2. Rakousko

Další germánský stát, s červenobílou pruhovanou vlajkou a zároveň pro změnu náš soused na jihu, razí podobný přístup jako Německo. I zde nalezneme jako základní tezi svolení poškozeného a roli sportovních pravidel, stejně jako prolínající se civilní a trestněprávní soudní rozhodnutí. Společným jmenovatelem pro obě oblasti je pak rozhodnutí rakouského OGH ze dne 24. září 1981, jež nalezneme pod spisovou značkou 7 Ob 656/81 a dle kterého „[o]bvyklá lehká porušení pravidel, která při provozování kontaktního sportu způsobují tělesná zranění, nejsou zpravidla protizákonná a nepředstavují porušení zákona.“ Podobně jako v Německu se tak počítá s tím, že při sportu (uvedené rozhodnutí pak přímo zmiňuje fotbal) dochází k pro daný sport nevyhnutelnému porušení pravidel, avšak pokud se nepřesáhne určitá mez, vychází rakouské soudy z toho, že zranění protihráče nejsou protizákonná.¹⁰²

Jako velice zajímavé i vzhledem k současnému postoji české judikatury poté shledávám rozhodnutí RS U OGH ze dne 28. 10. 1994, sp. zn. 9 OB 1604/94, ve kterém byla řešena ještě „povolená“ míra porušení pravidel. Soud v tomto judikátu poukazuje na to, že v situaci, kdy fotbalista sice kopne do protivníka, avšak za účelem oddělení míče, jde sice o porušení pravidel, ale založeným na povaze sportu. Fotbalista má podle odůvodnění rozhodnutí jen zlomek sekundy na rozhodnutí a uvědomění si situace, přičemž nesprávné zhodnocení situace v situaci, kdy existovala reálná šance hrát míč, je stále v povaze kontaktního sportu a nijak nezvyšuje riziko s ním spojené.¹⁰³

---

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Kolektiv autorů. 2008, op. cit. s. 47 až 48.

¹⁰³ Tamtéž s. 48.

7.3. Polsko

Rovněž Polsko přispělo značnou měrou ke zkvalitnění doktrinnálního přístupu popisované problematiky. Polský přínos začal již rozsudkem polského Nejvyššího soudu z roku 1938, který následně předznamenal velký zájem polských autorů o bližší věnování se odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Výhodou bylo také, že šlo o jedny z mála dostupných publikací, které byly získatelné i na území Československa před rokem 1989.¹⁰⁴

Současná polská judikatura vychází zejména ze dvou rozsudků, přičemž ten první je stále onen „slavný“ z roku 1938, který je však z dnešního pohledu již přeci jen až příliš zjednodušený a v zásadě sám o sobě určitě nepoužitelný. Omezuje se jen na ohraničení sportu sportovními pravidly, když z něj plyne, že pokud jednání sportovce nebude vybočovat z mantinelů těchto sportovních pravidel, sportovec bude sledovat sportovní cíl a zachovávat zásady fair-play, nevznikne mu ani trestní odpovědnost.¹⁰⁵

Druhé rozhodnutí Nejvyššího soudu pochází dne 7. ledna 2008, sp. zn. V KK 158/07 a je již mnohem komplexnějšího charakteru. Nejvyšší soud zde dospívá k tomu, že by se krom běžných v zákoně uvedených okolností vylučujících protiprávnost měly brát v úvahu i další dvě nevyjádřené, tedy zejména souhlas poškozeného a sportovní riziko. V souzeném případě nakonec polský Nejvyšší soud sice existenci a přípustnost sportovního rizika přímo nevyhodnocoval (protože usoudil, že jednání obžalovaného tak jako tak nenaplněovalo znaky trestné činnosti), avšak naznačil tím možnou cestu pro ubírání se dalšího polského judikatorního směru v budoucnu.¹⁰⁶

Inspirací by pro polské soudy mohla být v tomto ohledu doktrína, která přípustnost sportovního rizika spojuje s naplněním několika předpokladů, totiž: (i) dovolenosti dané sportovní disciplíny, (ii) shody výkonu sportovní činnosti s pravidly opatrnosti stanovenými prostřednictvím právních předpisů, (iii) jednáním

---

¹⁰⁴ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 1030.

¹⁰⁵ KRÁLÍK, Michal. srpen 2006, op. cit. s. 234.

¹⁰⁶ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 1059.

primárně vedeném se sportovním úmyslem za dosažením sportovního cíle a (iv) dobrovolnou účastí účastníků.¹⁰⁷

7.4. Francie

Pro francouzské soudce je při posuzování možné trestní odpovědnosti sportovců klíčová skutečnost, zda došlo při způsobení úrazu k úmyslnému porušení práva či nikoliv a dále zda došlo k porušení sportovních pravidel. V případech, kdy hráč porušil právní normu, sportovní pravidlo a zároveň byl dovozen úmysl ke způsobení zranění, poté sahá francouzská justice povětšinou k uplatnění trestní odpovědnosti.

Na rozdíl od Německa či Rakouska, francouzská judikatura v určitých případech trestně postihuje hráče i v situaci, kdy došlo ke způsobení úrazu vlivem nešťastné náhody, a to v případech, v nichž se na základě dokazování dovodí výrazné překročení rizika dané hry.¹⁰⁸

I zde jsem neopomněl výběr zajímavého judikatorního případu, konkrétně rozhodnutí kasačního soudu ze dne 25. ledna 2005, sp. zn. 04-84522. Toto rozhodnutí je zajímavé i z toho pohledu, že se před trestními soudy objevil případ, kdy nedošlo ani k porušení sportovních pravidel, což lze označit spíše za raritní.

Konkrétně byla projednávána situace, při níž v důsledku násilného zákroku došlo k způsobení úrazu nohy protihráče, rozhodčí však vyhodnotil, že uvedený zákrok vyplýval ze hry a není jej tedy nutné postihovat ani podle fotbalových pravidel, přičemž zákrok nakonec nebyl řešen ani poli disciplinární komise. Toto bylo rozhodné i pro odvolací soud, který shledal, že provozování fotbalu přináší i hrubý fyzický kontakt, což nemůže být ale posuzováno jako protiprávní jednání v případech, kdy nedojde k porušení fotbalových pravidel.

---

¹⁰⁷ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 1049.

¹⁰⁸ KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie*, 2006, č. 9, s. 28

S tímto závěrem nesouhlasil kasační soud, ke kterému se věc následně dostala, a který pak uveřejnil výše zmíněné rozhodnutí. Podle něj totiž není vyloučeno zahájení trestního řízení i ve vztahu k jednání, které bylo s fotbalovými pravidly v souladu. Obžalovaného pak přesto v tomto konkrétním případě neshledal vinným, když podle kasačního soudu nebyl dán dostatečný důvod pro trestní odpovědnost vzhledem k tomu, že obžalovaného primárním úmyslem byla nastalá herní situace, a nikoliv způsobení zranění. Jako nepodstatné pak kasační soud označil i fakt, že došlo k závažnému následku.¹⁰⁹

7.5. Anglie

Na závěr zahraniční komparace připadla Anglie, která je samozřejmě specifická tím, že se na jejím území neuplatňuje kontinentální, nýbrž angloamerický právní systém, založený primárně na precedentní praxi. Proto můžeme vyzorovat první zajímavé judikatorní případy již z 19. století.

Jak anglická doktrína, tak i judikatura se přiklání k teorii souhlasu poškozeného. Podobně jako v našem právním řádu sice poškozený nemůže dát souhlas k zásahu do své tělesné integrity, lze však vyzorovat výjimky z tohoto pravidla, přičemž jednou z těchto výjimek jsou i kontaktní sporty. Hranice pro uplatnění této výjimky však není jasná, neboť sport jako takový nemůže být de facto povolením k možnému legálnímu násilí.¹¹⁰

Podle Jamese, významného anglického právního teoretika, bude prakticky nemožné dokázat, že chyběl souhlas v případě, že došlo k úrazu v mezích sportovních pravidel, ať již půjde o úmyslný nebo nedbalostní zákrok. Jako příklad uvádí ragbistu, který bude chtít způsobit důrazným zákrokem protivníkovi bolest, tím naplní všechny znaky trestného činu, ale neporuší sportovní pravidla. Pokud je pak souboj v ragby sám o sobě legitimním prostředkem jeho hraní, nemůže nastoupit ani trestní odpovědnost.

---

¹⁰⁹ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 1025 až 1026.

¹¹⁰ KRÁLÍK, Michal. 2006, op. cit. s. 233–234.

Měla by se tak uplatňovat po kanadském vzoru tzv. zkouška „nedílné součásti hry“. Rozhodující tak bude fakt, zda hráči sami o sobě zákrok, v jehož důsledku došlo k úrazu, považují za nedílnou součást sportovního zápolení v rámci jeho pravidel, či nikoliv.¹¹¹

8 PROBLEMATIKA DOPINGU

Pokud jsou aktuální otázky týkající se trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy, nelze než za minimálně stejně aktuální označit problematiku doping. Velice známá je kauza ohledně zákazu startu ruských atletů na Letních olympijských hrách v roce 2016, respektive nutnost startu všech ruských olympioniků pod neutrální vlajkou na Zimních olympijských hrách 2018, vše kvůli dopingů dokonce řízeného přímo státem.¹¹² Nemusí však jít jen o takto velkou kauzu dotýkající se desítek či stovek sportovců, často jde o akt jednotlivce, resp. několika dalších jedinců, kteří mu s tím pomáhají. Nechvalně proslul doping zejména v cyklistice, kdy si stačí připomenout případy Armstronga, Landise a dalších.

Ač asi každý, kdo se o sport blíže zajímá, má nějakou představu o tom, co to doping je, pro naše účely neuškodí, když si ho vymežíme definičně. K tomu nám může posloužit např. Evropská antidopingová úmluva vydána v prosinci 1989 ve Štrasburku, která doping ve sportu definuje jako *podávání (poskytování) farmakologických skupin dopingových prostředků a dopingových metod sportovcům či sportovkyním*.¹¹³ Farmakologické skupiny dopingových prostředků pak znamenají *skupiny dopingových prostředků nebo metod zakázaných příslušnou mezinárodní sportovní organizací a uvedené na seznamech, které byly schváleny monitorovací skupinou zřízenou právě touto Evropskou antidopingovou úmluvou*.¹¹⁴ Abychom tak mohli mluvit o podávání dopingů v užším smyslu, za který následně hrozí sportovci

---

¹¹¹ KRÁLÍK, Michal. 2016, op. cit. s. 1111 až 1112.

¹¹² Více informací dostupných například zde: TOMÍČEK, Matěj. *Rusové na zimní olympiádě budou. Smí startovat pod neutrální vlajkou*. sport.idnes.cz [online]. [cit. 7.12.2017] Dostupné z: https://oh.idnes.cz/zimni-olympijske-hry-pchjongcchang-rusko-doping-ucast-pgg-/zoh-2018.aspx?c=A171205_164431_zoh-2018_mt2

¹¹³ Článek 2 odst. 1 písm. a) Evropské antidopingové úmluvy.

¹¹⁴ Článek 2 odst. 1 písm. b) Evropské antidopingové úmluvy.

disciplinární trest od antidopingových organizací, musí jít ve smyslu této úmluvy o látku zakázanou mezinárodní sportovní organizací, která bude uvedená na schváleném seznamu. Pro účely trestního práva, jak bude patrné z dalšího výkladu, však mohou být relevantní i další látky, které zatím zakázané nejsou.

8.1. Úprava dopingu v TZ

Základní ustanovení trestního zákoníku, které nám jasně vymezuje trestní odpovědnost týkající se dopingu, je § 288, ve kterém je upravena skutková podstata výroby a jiného nakládání s látkami s hormonálním účinkem. Na rozdíl od starší úpravy, která upravovala jen podávání anabolických látek mládeži, v novém TZ vztáhl zákonodárce tento trestný čin na všechny subjekty bez rozdílu věku.

Jak uvádí důvodová zpráva k TZ, důvodem k nahrazení trestného činu podávání anabolických látek mládeži novým trestným činem, a de facto tak zrušení omezení skutkové podstaty pouze na osoby mladší 18 let, byl zejména fakt, že k zneužívání látek s anabolickým nebo hormonálním účinkem za účelem zvyšování sportovní výkonnosti dochází i mezi dospělými a i jim může způsobit zdravotní potíže.¹¹⁵ Z tohoto pohledu myslím nedávala v zásadě předchozí úprava smysl, a když už se zákonodárce rozhodl toto jednání kriminalizovat, je v pořádku, že se to již nedotýká pouze mládeže. Pro úplnost dodejme, že té se týkají kvalifikované skutkové podstaty ve druhém a třetím odstavci tohoto ustanovení.

---

¹¹⁵ V souladu s usnesením vlády č. 759 ze dne 21. června 2006 se navrhuje úprava trestného činu výroby a jiného nakládání s látkami s hormonálním účinkem, a to v návaznosti na mezinárodní antidopingovou úmluvu (ve smyslu sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 57/2005 Sb. m. s., kterým se nahrazuje sdělení Ministerstva zahraničních věcí vyhlášené pod č. 119/1996 Sb. o přijetí Antidopingové úmluvy) a souladu s § 3 odst. 1 písm. e) zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu ve znění pozdějších předpisů, podle něhož bylo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zmocněno vydat antidopingový program. Jedním z opatření, která jsou z věcného hlediska nezbytná k zajištění omezení dostupnosti látek s dopingovým účinkem, je také trestněprávní postih některých společensky nebezpečných jednání týkajících se nakládání s některými látkami s dopingovým účinkem, která dosud trestněprávně postihnout nelze. Z tohoto důvodu se nahrazuje skutková podstata trestného činu „podávání anabolických látek mládeži“ nově pojatou skutkovou podstatou „Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem“. Zneužití látek s anabolickým nebo hormonálním účinkem je vzhledem k rozšířenosti jejich užívání s cílem zvyšování sportovní výkonnosti a zlepšení projevu fyzické síly nebezpečným jevem, který v určité míře může způsobit zdravotní poškození komukoliv, tj. nejen osobám mladším 18 let. Omezení skutkové podstaty pouze na osoby mladší 18 let již není z praktického hlediska na místě.

Jak plyne z důvodové zprávy, důvodem pro trestněprávní postih některých jednání týkajících se nakládání s některými látkami s dopingovým účinkem je snaha o zajištění omezení dostupnosti těchto látek. Chráněný objekt trestného činu je zde tedy podobný jako u ostatních „drogových deliktů“, tedy trestných činů od § 283 TZ až právě po § 288. Ze základní skutkové podstaty lze poté rozeznat, že podobně jako u ostatních drogových deliktů pak není trestně odpovědný samotný uživatel látky s hormonálním účinkem, ale jen ten, kdo „*neoprávněně ve větším množství vyrobí, přechovává, doveze, vyveze, proveze, nabídne, prodá, jinému poskytne nebo podá látku s anabolickým nebo jiným hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, nebo kdo vůči jinému použije metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu nebo jinou metodu s dopingovým účinkem za jiným než léčebným účelem.*“¹¹⁶ To znamená, že pachatelem tohoto trestného činu bude povětšinou trenér, funkcionář, lékař či další spolupracovník samotného sportovce. V některých případech však může být sportovec trestněprávně odpovědný také, avšak nikoliv jako přímý pachatel, ale jako účastník, a to zejména ve formě návodu, popřípadě pomoci na dokonání tohoto trestného činu. Protože jsou to často sportovci, kteří touží vyhrávat a získávat medaile, nepůjde navíc o situaci nikterak výjimečnou.

Pro další výklad je nutné si na první pohled poměrně složitou skutkovou podstatu rozdělit.

O *neoprávněnosti* hovoříme v případě, kdy k výrobě, přechovávání atd. dojde za jiného než léčebného účelu, tedy v případech, kdy bude sledovaným účelem například zvýšení sportovního výkonu sportovce, byť by samotný přípravek měl i léčebné účinky. Subjektivní stránkou tohoto trestního jednání tak musí být vždy výlučný úmysl jiný než léčebný. Jak uvádí Šámal a Kratochvíl, vzhledem k tomu, že je jasně stanoveno, že se musí sledovat přímý určitý účel, v případě pouhého nepřímého úmyslu k naplnění subjektivní stránky nedojde.¹¹⁷ Posuzování subjektivní stránky však bude v mnoha případech značně obtížné, neboť nelze vždy jednoznačně určit, jaký účel byl podáním dopingové látky sledován. Za příklad si můžeme uvést třeba kauzu ohledně tenistky Marie Šarapovové, která dlouhodobě užívala

---

¹¹⁶ § 288 odst. 1 TZ.

¹¹⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. 2012, op. cit. s. 2906.

meldonium, tedy látku, která může sloužit jako lék, ale zároveň i zvyšuje výkonnost. Je zřejmé, že léčebné metody již pokročily natolik, aby sportovec nemohl některou nemoc jednoduše předstírat, avšak je známým faktem, že sportovci některé nemoci jako je například astma či ADHD využívají k tomu, aby se mohli dostat k některým dopingovým látkám.¹¹⁸

Problém tak bude zejména u posuzování subjektivní stránky lékařů, přičemž logicky platí, že čím méně je sportovec známý, tím je zde větší prostor pro argumentaci lékaře, že například vůbec nevěděl o tom, že látka bude zneužita k zvýšení výkonnosti pacienta, který se k profesionálnímu sportování ani nepřiznal. Jasná situace ale není ani u trenérů a dalších podobných osob, kteří mohou jen z dobré vůle sportovci proaktivně lék sehnat, aby se sportovec mohl soustředit jen na trénink, respektive závod.

Přesto nalezneme na základě tohoto ustanovení možná až překvapivě velký počet zjištěných trestných činů. Konkrétně z policejních statistik vyplývá, že za období od ledna 2013 do července 2017 OČTŘ započaly 109 trestních stíhání pro trestný čin výroba a nakládání s látkami s hormonálním účinkem, přičemž hned 83 těchto trestných činů se podařilo objasnit.¹¹⁹

Rozebírání toho, co se myslí pod pojmy vyrobí, přechovává, doveze apod. je myslím nad rámec této práce, která se nemá týkat primárně drogových deliktů, pro které jsou tyto činnosti typické, a lze v této souvislosti odkázat na Šámalův komentář k TZ, konkrétně k § 283 TZ, kde lze nalézt zevrubný popis všech těchto činností, krom *poskytnutí a podání jinému*, kde, jak z těchto sloves plyne, jde o jakýkoliv způsob podání dopingové látky pachatelem sportovci, tedy například formou přidání do jídla, podáním tablety apod.

---

¹¹⁸ Viz *Athletes need performance-enhancing drugs to treat illness*. theconversation.com [online]. [cit. 11.11.2017] Dostupné z: <http://theconversation.com/athletes-need-performance-enhancing-drugs-to-treat-illness-13718>

¹¹⁹ Zdroj: mapakriminality.cz

Pro další znaky skutkové podstaty je třeba na základě § 289 odst. 4 TZ vzít v potaz nařízení vlády č. 454/2009 Sb., které má definiční úlohu, když v příloze 1 obsahuje seznam látek s anabolickým a jiným hormonálním účinkem, tedy látek, u nichž je kriminalizováno neoprávněné zacházení. V příloze 2 tohoto nařízení poté nalezneme, co je zamýšleno pod metodou spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem. Konečně § 2 tohoto nařízení upravuje, co znamená množství větší než malé, tedy pojem, se kterým § 288 TZ také operuje.

Již jsem uvedl, že sportovec může být podle mého názoru trestněprávně odpovědný i v souvislosti s účastenstvím na výrobě a jiným nakládáním s látkami s hormonálním účinkem. Lze ale mimo jiné uvažovat i o trestním postihu za podvod podle § 209 TZ, dle kterého o trestném činu hovoříme v situaci, kdy pachatel sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti.¹²⁰ Sportovci pravidelně podstupují antidopingové kontroly či například při přestupech do jiného klubu čestně prohlašují, že neužívali žádnou látku s dopingovým účinkem. Je ale obecně známo, že doping je často napřed před antidopingovými komisemi či laboratořemi a k situacím, kdy se sportovec účastní zápasu, závodu či jiného klání po předchozím užití dopingové látky, která není bezprostředně odhalena, dochází poměrně běžně. Sportovci pak za úspěchy, které dosáhli i zásluhou látky, která jim zvýšila výkonnost, nejen že inkasují peněžní odměny přímo od organizátorů soutěže, ale dále se jim i otevírá, jako úspěšným a známým, cesta k získání dalších a dalších sponzorů. Jak organizátor, tak i sponzor, popřípadě jakýkoliv další subjekt, včetně soupeřů, přirozeně předpokládá, že k zápolení došlo čestně vzhledem k tomu, že nedošlo k pozitivnímu dopingovému nálezu. V situaci, kdy pak sportovec o požití dopingové látky či užití dopingové metody věděl (podvod nelze spáchat z nedbalosti), pak myslím není pochyb o tom, že došlo k uvedení v omyl, resp. k zamlčení podstatné skutečnosti. Otázkou pak bude posouzení toho, zda došlo k obohacení (a to nejen sebe, ale například i realizačního týmu). Bude totiž jen velmi těžké prokazovat, že by sportovec, který užil doping a následně skončil první, nevyhrál závod i v případě, že by trénoval poctivě, bez

---

¹²⁰ § 209 odst. 1 TZ

zakázaných povzbuzujících látek. Je poté zřejmé, že pokud by tomu tak bylo, nemůžeme o žádném přímém obohacení v souvislosti s dopingem hovořit.

Pokud ale přijmeme, že k obohacení sportovce na základě dopingů v individuálních případech dojít může, tak si lze představit i situaci, kdy sportovec o užití dopingové látky vědět nebude (protože mu ji například přidal bez jeho vědomí trenér do jídla) a v takovém případě bychom hovořili o skutkovém omylu, což by zakládalo jen potenciální odpovědnost za trestný čin z nedbalosti.¹²¹ Jak jsem již ale uvedl, náš právní řád trestní odpovědnost za podvod z nedbalosti nezná, proto by sportovec trestně odpovědným nebyl. To však neznamená, že by byla vyloučena trestní odpovědnost trenéra, který mu do těla doping dostal (třeba i v opakovaných dávkách), pokud by byla dovozena nějaká forma trenérova obohacení.

---

¹²¹ § 18 odst. 1 TZ - *Kdo při spáchání činu nezná ani nepředpokládá jako možnou skutkovou okolnost, která je znakem trestného činu, nejedná úmyslně; tím není dotčena odpovědnost za trestný čin spáchaný z nedbalosti.*

9 PROBLEMATIKA KORUPČNÍHO JEDNÁNÍ

Dalším vlivem, který negativně ovlivňuje sport, a který může být trestně postihován, je korupční jednání. Definic korupce nalezneme celou řadu, já si jako nejvhodnější vybral tu, kterou použilo Ministerstvo práce a sociálních věcí ve svém Protikorupčním programu, kdy za korupci označilo „*takové jednání, kterým osoba v určitém postavení tohoto postavení zneužívá k neoprávněnému majetkovému obohacení nebo jinému zvýhodnění pro sebe nebo jinou osobu (dosažení neoprávněné výhody, prospěchu, ale i dosažení oprávněné výhody či prospěchu ve zkráceném čase)*“.¹²² Z korupce tak musí vždy plynout nějaké zvýhodnění, ať už pro osobu, která se přímo na korupčním jednání podílí, tak z pohledu sportu například i pro některý z týmů či sportovců.

V případě korupčního jednání souvisejícího se sportem se lze nezdědkou setkat s pojmem *match fixing*, což se dá přeložit jako nečestné (nezákonné) jednání, jehož cílem je zajištění toho, aby došlo k předem domluvenému výsledku zápasu.¹²³ Skutečnost, že jde o závadné jednání, dokonce závažnější než doping, vyplývá například i z prohlášení bývalého předsedy Mezinárodního olympijského výboru Jacquesa Roggeho, který prohlásil, že doping ovlivňuje pouze jednoho sportovce, zatímco *match fixing* celou soutěž.¹²⁴

O *match fixingu* mluvíme zejména v situaci, kdy je přímo sportovci, popřípadě rozhodčímu nabídnuta odměna či jiná výhoda za to, že tým A vyhraje proti týmu B. Důvody k tomuto jednání mohou být různé. Typickým jevem, který je bohužel často k vidění i na nižších úrovních, je snaha funkcionářů o to, aby jejich klub měl, jak se lidově ve fotbalovém prostředí říká, „nakloněnou rovinu“ a s pomocí rozhodčího byl zajištěn tříbodový zisk za výhru. V Česku se i díky divadelní inscenaci pod taktovkou Petra Čtvrtníčka proslavila korupční aféra v nejvyšší fotbalové soutěži, která byla tak rozsáhlá, že došlo na základě tohoto jednání k

---

¹²²Protikorupční program resortu Ministerstva práce a sociálních věcí [online] [cit. 9.11.2017] Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/11838/Aktualizovany_Protikorupcni_program_resortu_MPSV.pdf

¹²³*Match fixing*. [online] [cit. 4.11.2017] Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Match_fixing

¹²⁴BOND, David. *IOC targets match fixers*. [online] [cit. 4.11.2017] Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/blogs/davidbond/2011/03/match_fixing_is_now_a.html

disciplinárnímu potrestání několika klubů, funkcionářů, rozhodčích a dalších osob. Několik osob, mezi nimi například funkcionář Ivan Horník či podnikatel Ivan Valenta, pak bylo dokonce potrestáno podmíněným trestem odnětím svobody.¹²⁵

Krom této formy korupce, kdy je primární snaha získat výhodu pro svůj tým, rozeznáváme ještě speciální formu match fixingu, tzv. *spot fixing*. Stejně jako u klasického match fixingu jde o ovlivnění zápasu na základě předchozí dohody, avšak zde půjde o ovlivnění něčeho, co nemá zpravidla přímo viditelný vliv na výsledek zápasu (například kapitán fotbalového mužstva si po úvodním losu vždy vybere stranu a ne míč k výkopu). Spot fixing je zpravidla velmi těžce odhalitelný a slouží především k sázení na tuto předem domluvenou sázkovou událost.¹²⁶

Když už se jakákoliv forma korupce ve sportu odhalí, stále nám zde zůstává problém s jejím dokazováním.¹²⁷ Zejména spot fixing je pak velice zajímavý i pro tzv. sázkařské mafie. V nedávné době, v roce 2015, policie obvinila a následně obžalovala hned 22 lidí za manipulaci fotbalových zápasů za účelem sázek, což mělo přinést jednak přínos samotným obžalovaným, tak i mafii z jihovýchodní Asie. Z dostupných zdrojů lze dohledat, že minimálně 4 z nich byli nakonec pravomocně odsouzeni na základě trestního příkazu.¹²⁸ Že je sport a korupce v něm přitažlivá pro organizovaný zločin bylo projednáváno již i na 12. protikorupční konferenci. I zde zástupce UEFA Henri Roemer jen zopakoval, že pro jednotlivé země je velmi obtížné stanovit účinný postup k potírání korupce vzhledem k mezinárodní dimenzi ilegálních aktivit ve sportu.¹²⁹

---

¹²⁵ Přehled například zde: ČTK. *Korupční aféra 1. FC Synot: soud rozdal podmíněné tresty*. Tyden.cz [online]. [cit. 24.10.2017] Dostupné z: [https://www.tyden.cz/rubriky/sport/fotbal/gambrinus-liga/korupcni-afera-1-fc-](https://www.tyden.cz/rubriky/sport/fotbal/gambrinus-liga/korupcni-afera-1-fc-synot-soud-rozdal-podminene-tresty_25985.html?showTab=nejctenejsi-3)

[synot-soud-rozdal-podminene-tresty_25985.html?showTab=nejctenejsi-3](https://www.tyden.cz/rubriky/sport/fotbal/gambrinus-liga/korupcni-afera-1-fc-synot-soud-rozdal-podminene-tresty_25985.html?showTab=nejctenejsi-3)

¹²⁶ Známa je například kauza spot fixingu v indické kriketové lize, blíže viz: *2013 Indian Premier League spot-fixing and betting case* [online]. [cit. 24.10.2017] Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/2013_Indian_Premier_League_spot-fixing_and_betting_case

¹²⁷ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. 2014, op. cit. s. 90.

¹²⁸ Online reportáž z procesu zde: MÁDL, Luděk, KODĚRA, Petr. *Živě: Kauza fotbalových sázkařů u soudu*. Sport.aktualne.cz [online]. [cit. 27.10.2017]. Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/fotbal/online-fotbalova-mafie-stoji-pred-soudem-obzalovani-meli-man/r-437b6ee88e3711e6b597002590604f2e/>

¹²⁹ BUREŠ, Radim. *Proč není sport imunní vůči korupci?* transparency.cz [online]. [cit. 27.10.2017]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_studie_CJ.pdf

Jak bylo řečeno, korupce se objevuje bohužel i v amatérském prostředí, ale co z ní činí skutečně globální problém, jsou machinace na té vůbec nejvyšší úrovni. V této souvislosti nezbyvá než připomenout velmi rozsáhlý korupční skandál Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA), kdy švýcarská policie zatkla v květnu 2015 hned sedm vysoce postavených číňovníků FIFA kvůli podezření z korupce při prodeji marketingových práv. Celý skandál stál místo Seppa Blattera, tehdejšího předsedy FIFA. Krom toho navíc i nadále panují pochybnosti ohledně volby pořadatelství nadcházejících fotbalových světových šampionátů, které se mají konat v Rusku a Kataru, byť zde vyšetřovací komise FIFA žádné pochybení volebního procesu nenalezla.¹³⁰

9.1. Úprava korupce v TZ

Český právní řád, na rozdíl od některých zahraničních úprav, neobsahuje pro korupci, podobně jako u úrazů, speciální ustanovení týkající se sportu.¹³¹ Bude tak třeba vzít v potaz obecnou úpravu obsaženou v hlavě desáté dílu třetím zvláštní části TZ, který je označen jako Úplatkářství. Tento díl obsahuje tři trestné činy, přijetí úplatku, podplacení a nepřímé úplatkářství a dále společné ustanovení, které má zejména definiční úlohu, když hned v prvním odstavci definuje úplatek jako *neoprávněnou výhodu spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.*¹³²

O trestném činu **přijetí úplatku** hovoříme v situaci, kdy někdo *sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek.*¹³³

---

¹³⁰ ČTK, idnes.cz. *FIFA po dvou letech zveřejnila zprávu o vyšetřování korupce* fotbal.idnes.cz [online]. [cit. 1.11.2017]. Dostupné z: https://fotbal.idnes.cz/korupce-poradatelstvi-ms-volby-d39-fot_reprez.aspx?c=A170627_182116_fot_reprez_rou

¹³¹ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. 2014, op. cit. s. 94 až 95

¹³² § 334 odst. 1 TZ

¹³³ § 331 TZ

Trestný čin **podplacení** se poté vyznačuje tím, že někdo *jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek.*¹³⁴

Konečně **nepřímé úplatkářství** znamená, že někdo *žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo tak již působil.*¹³⁵

Jak vidno, zákonodárce operuje v souvislosti s trestním postihem korupčního jednání s několika dalšími pojmy. Patrně nenalezneme žádné interpretační problémy u sousloví „v souvislosti s podnikáním“, problematičtější již však již pojem „obstarávání věci obecného zájmu“, který bohužel zákonodárce nijak v zákoně nelyž vymezil, a to ani v důvodové zprávě. Že jde o značně neurčitý pojem, značí i to, že se ani Rizman nepokusil v Šámalově komentáři o obsáhlejší vysvětlení, nýbrž jen krátce shrnul, že „[o]bstarávání věci obecného zájmu je činnost, která souvisí s plněním úkolů týkajících se věci obecného zájmu, tedy nejen rozhodování orgánů státní moci a správy, ale i jiná činnost při uspokojování zájmů občanů a právnických osob v oblasti materiálních, sociálních, kulturních a jiných potřeb. Jde tedy o plnění všech úkolů, na jejichž řádném a nestranném plnění má zájem celá společnost nebo určitá sociální skupina. Proto sem podle soudní praxe spadá i činnost znalce spočívající v podání znaleckého posudku (TR NS 67/2010-T 1303.) nebo osoby nominované jako rozhodčí na ligové fotbalové zápasy (srov. TpR, 2010, č. 5, s. 148). Nespadá sem činnost občanů, jež je výlučně projevem jejich osobních práv.“¹³⁶ Lze uvést, že nejen Rizman, ale Coufalová řadí pod pojem obstarávání věci obecného zájmu nabídnutí majetkového prospěchu prvoligovému fotbalovému rozhodčímu, aby svým jednáním ovlivnil výsledek fotbalového utkání.¹³⁷

Jelikož je zjevné, že k těmto závěrům dospěly pod vlivem judikatury, věnujme jí následující podkapitolu.

---

¹³⁴ § 332 TZ

¹³⁵ § 333 TZ

¹³⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. 2012, op. cit. s. 3159.

¹³⁷ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. 2014, op. cit. s. 96.

9.2. Korupce a obecný zájem

Nejvyšší soud se musel s výkladem pojmu obecný zájem vypořádat zejména v souvislosti s již zmíněnou korupční aférou v českém fotbale. Například Ivan Horník ve svém dovolání, o kterém rozhodnul Nejvyšší soud usnesením ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007, namítal, že *sport (konkrétně fotbal) jako individuální a soukromá aktivita není věcí obecného zájmu, stát není oprávněn zasahovat do činnosti sportovních funkcionářů, rozhodčích či dobrovolných sdružení sportovců a že korupci konkrétně ve fotbale je sice nutno odsoudit z hlediska etiky, nicméně trestně právní ingerence dle dovolatele není na místě, a to tím spíše, že v současných společensko-politických podmínkách již není sport direktivně řízen státem.*¹³⁸

V jiném usnesení, kde šlo pro změnu o ovlivnění zápasu slovenské fotbalové ligy, poté dovolatel stavěl svoji obhajobu na tom, že *„sport je vysoce individuální a soukromá aktivita nezávislá na divácích, kterou nelze zestátňovat tím, že by průběh sportovního utkání byl označován za věc veřejného zájmu s poukazem na zájem diváků... Skutečnost, zda jsou diváci s výsledkem sportovního utkání spokojeni či nikoliv, je ryze jejich interní záležitostí a není tudíž věcí státu, aby zajišťoval určitou míru jejich spokojenosti.“*¹³⁹

Nejvyšší soud odmítl dovolání jako zjevně neopodstatněná. Zájem chráněný trestním zákonem totiž nelze podle Nejvyššího soudu zredukovat jen na případy s celospolečenským dopadem, ale i na činnost při uspokojování zájmu občanů a právnických osob v oblasti materiálních, sociálních, kulturních a jiných potřeb, mezi které lze řadit i sport, fotbal zvláště.¹⁴⁰

Podle Nejvyššího soudu nelze na fotbal pohlížet jen jako na hru, jelikož má mnohem důležitější úlohu ve společnosti. Fotbalu se aktivně i pasivně věnují milióny lidí, což má za následek i tu skutečnost, že je rovněž významným ekonomickým fenoménem a ekonomickým zdrojem i pro další sportovní odvětví. Nemělo by se

¹³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

¹³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

¹⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

zapomínat ani na marketingové či mediální společnosti nebo sázkové kanceláře, v jejichž logickém zájmu je, aby soutěže probíhaly spravedlivě a nebyly ovlivňovány jednotlivci vedenými snahou mít na nich osobní užitek a nedovolený prospěch. Fungování fotbalu s ním spojených aktivit tak má podle Nejvyššího soudu celospolečenský a ekonomický dopad pro nikoliv zanedbatelnou část fyzických a právnických osob, které jsou na jeho fungování finančně závislé.¹⁴¹

Pokud by ve sportu byly podle Nejvyššího soudu tolerovány jevy jako korupce, ztratilo by sportovní soutěžení vlastně svůj smysl a nebyl by již pro příznivce důvod se mu věnovat.¹⁴²

Další důležitou skutečností, kterou Nejvyšší soud uvádí, je, že i stát podporuje sportovní aktivity prostřednictvím státního rozpočtu. Provozování fotbalu na vrcholové úrovni poté není ryze soukromoprávní činností, což znamená, že si subjekty nemohou sami stanovit vlastní pravidla a fungování, do čehož by stát neměl možnost hovořit, nýbrž právě naopak.¹⁴³

Konečně lze uvést možná i ten vůbec nejdůležitější argument, který od Nejvyššího soudu zazněl s ohledem na podřazení fotbalu pod obecný zájem, a to výchovnou funkci, kterou fotbal plní. Podle Nejvyššího soudu je, vzhledem k tomu, že fotbal patří mezi nejoblíbenější sporty, nutné, aby všechny osoby, které jej reprezentují, mohly být kladnými vzory a jít příkladem mládeži nejen osobními vlastnostmi, ale i chováním. V zájmu všech, kteří se o fotbal zajímají či jsou v něm jinak zainteresováni, by tak mělo být, aby tyto osoby byly dostatečně morálně na výši a pozitivně motivovali mladou generaci k spoluutváření základních morálních pravidel pro rovné a čestné vztahy. Pokud by to tak nebylo, mohlo by docházet k opačnému účinku, když by na děti vlastně působil negativní vzor, což je proti zájmu státu.¹⁴⁴

---

¹⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

¹⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007.

Podle Nejvyššího soudu tak „[n]elze než uzavřít, že výklad pojmu „obecný zájem“ není na místě zúžit pouze na okruh vnitřních vztahů v rámci fotbalového hnutí (jeho organizaci a působení samotných fotbalových klubů), ale je nutné mít na zřeteli i všechna již uvedená ekonomická a kulturně společenská hlediska. Soutěže v kopané (obzvláště ve vrcholové podobě) je tak na místě vnímat jako záležitost celospolečenskou (jak také nepochybně činí velká část veřejnosti) a této skutečnosti je potřebné dát výraz v podobě zájmu na jejich regulérnosti a řádného průběhu s vyloučením vědomého ovlivňování (manipulaci) s výsledky utkání, na kterých je zjevně interesována řada subjektů i z hledisek ekonomických (finančních). Činnost fotbalových rozhodčích i funkcionářů, vědomě ovlivňujících hru ve snaze ji dovést k předem stanovenému výsledku je nepochybně oním „obstaráním věci obecného zájmu.“¹⁴⁵

Důležité je však uvést, že výše zmiňované judikáty jsou případy řešené ještě za účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, který ve skutkových podstatách korupčních trestných činů uváděl jako důvod právě a pouze souvislost s obecným zájmem, a nikoliv i souvislost s podnikáním jako činí současná úprava.¹⁴⁶

Je nepochybné, že současný vrcholový neboli profesionální sport je do značné míry provozován kvůli zisku. V zásadě není myslím žádný důvod pohlížet na funkcionáře profesionálních klubů, ať již fotbalových či jiných, jinak než jako na podnikatele¹⁴⁷, resp. rozdílně od osob na manažerské či obdobné pozici v běžné akciové společnosti. Tyto pochyby se nám na mysl nevrátají ani u individuálních sportovců, kteří jsou nezřídka dokonce přímo živnostníci *stricto sensu*. Lehce problematičtější již bývá situace u fotbalistů, u kterých stále nelze s jistotou říci, zda by se na ně mělo pohlížet jako na osoby samostatně výdělečně činné, či

---

¹⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007.

¹⁴⁶ Viz znění § 160 odst. 1: *Kdo v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.*, resp. § 161 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona: *Kdo jinému v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*

¹⁴⁷ § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012, občanského zákoníku, za podnikatele označuje toho, *[k]do samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.*

zaměstnanec.¹⁴⁸ V každém případě ať již budeme hovořit o jedné, druhé či některé střední variantě, je souvislost s podnikáním v širším slova smyslu tak jako tak zřejmá, a i kdyby dovozena nebyla, dopadne na fotbalisty ve světle dosavadní judikatury druhá z možných podmínek, tedy obstarání věci obecného zájmu.

Nejen kvůli fotbalistům jsou ale podle mě výše zmíněné judikáty stále aktuální. Nejvyšší soud se v nich totiž zaměřoval zejména právě na vrcholový sport, avšak již se blíže nevěnoval, zda uvedené závěry lze uplatnit i na amatérský fotbal, pod nějž podnikání nepodřadíme.

Jak jsem uvedl v předchozí podkapitole, není žádnou výjimkou, že ke korupčnímu jednání dochází i na té nejnižší úrovni, což bylo ostatně ukázáno i v jednom díle televizního seriálu Okresní přebor. Nejvyšší soud sice na začátku odůvodnění usnesení pod sp. zn. 3 Tdo 510/2007 mluví i o nižších soutěžích než je první liga, avšak většina dalších argumentů se již zjevně týká zejména sportu profesionálního. Hráči amatérského fotbalu povětšinou nebývají váženými vzory pro mládež, jejich zápasy nejsou ani předmětem zájmu sázkových kanceláří či marketingových společností a v zásadě nám zde pak již jen zbývá ten argument, že by sportovní soutěžení ztratilo svůj smysl.

Je pak myslím na místě se ptát, zda je vůbec žádoucí, aby bylo i korupční jednání řekněme v amatérském fotbale, jakkoliv je takové jednání eticky značně závadné, postihováno v rámci trestněprávních norem. Jinými slovy, zda je zde skutečně dán takový zájem společnosti, aby byl odůvodněn zásah OČTŘ. Je pravdou, že Šámalův komentář mluví o obecném zájmu i v případě, že na nestranném a řádném fungování určité činnosti má zájem i jen určitá sociální skupina (což by přesně naplňovalo tento případ), na druhou stranu Nejvyšší soud v právní větě jednoho z výše zmíněných usnesení hovoří o nominaci *ligových* rozhodčích.¹⁴⁹

---

¹⁴⁸ Více viz POSPÍŠIL, Daniel. *Vybrané otázky týkající se statusu profesionálního sportovce* [online]. 2015 [cit. 2017-11-28]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/162625>

¹⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007: *Jestliže je osobě nominované jako rozhodčí na ligové fotbalové zápasy slíben nebo předán úplatek proto, aby jako rozhodčí ovlivnila požadovaným způsobem výsledek utkání, jde o jednání naplňující znak „obstarání*

Žádný případ ohledně korupce v amatérském sportu se zatím před Nejvyšším soudem bohužel neobjevil, proto lze zatím stále mluvit jen v hypotetické rovině. Osobně se však spíše stavím k tomu, že by ve většině případů měla uplatnit zásada subsidiarity trestní represe, jelikož není vhodné, aby se pojem obstarání věci obecného zájmu vykládal v příliš extenzivním rozsahu.

---

věci obecného zájmu“ ve smyslu trestného činu podplácení podle § 161 odst. 1 tr. zák. (nebo přijímání úplatku podle § 160 tr. zák.).

10 ZÁVĚR

Než jsem začal s prvními písmeny této práce, věděl jsem, že nedokážu rozplést tak spleťtou pavoučí síť, jak by se dala problematika sportovců z pohledu trestního práva také označit, a ani jsem si to nestanovil jako svůj cíl. Pokusil jsem se tedy alespoň přinést za pomoci kusých pramenů svůj názor na tři základní oblasti, totiž odpovědnost za sportovní úrazy, problematiku dopingů a konečně korupčního jednání ve sportu. I přes značnou šíři tématu si troufám říci, že jsem dokázal udržet práci zaměřenou na zásadní záležitosti, aniž bych tím však snižoval na míře detailů tam, kde jsem cítil, že jsou potřeba.

Problémem je, že v myslích většiny lidí je stále sport vnímán jako určitá autonomní oblast, do níž právo v zásadě skoro nezasahuje, a když už, tak snad jen v podobě stanovení nutných základních mantinelů pro výkon sportovní činnosti. S tímto přístupem je samozřejmé, že mnou vybrané téma diplomové práce u mnoho lidí emocemi nezacloumá. Pokusil jsem se tak ale přesto alespoň ukázat, že názor na autonomii sportu, jakožto i případné rigidního uplatňování právního řádu, jsou již názory překonanými.

Velká část práce byla věnována první vybrané tématické oblasti, odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Jde o oblast stále velmi diskutovanou, u které dle mého názoru není ani možné zaujmout jasný nezvratný postoj. Jádro problematiky a naděje na možný posun k budoucímu zakotvení alespoň většinově přijímaného přístupu vidím v dostatečném studiu a posuzování doktrinálních teorií, které v této souvislosti vykrytalizovaly v průběhu doby. I proto jsem se rozhodl jim věnovat patřičný prostor a u každé jsem se pokusil o uvedení vlastního názoru na jejich použitelnost, aby tak nešlo již jen o opakování vyřčeného, které lze nalézt jinde.

Z tohoto úhlu pohledu lze pak jen kvitovat, že se těmito teoriím začíná, byť zatím spíše v implicitní podobě, česká judikatura (jíž jsem věnoval další kapitulu), která viditelně v posuzování sportovních úrazů urazila za poslední léta pokrok. Bohužel vzorek rozhodnutí je zatím příliš malý, navíc některá z nich neoplývají

zrovna obsáhlostí. Bude tak jen zajímavé sledovat, jakým způsobem se bude ubírat judikatura dál, a já jen doufám, že nezůstane stát na místě, nýbrž naopak půjde stále více do hloubky. V této kapitole jsem se snažil taktéž poukázat na souvislost civilní a trestněprávní odpovědnosti sportovců, které mají leccos společného, a je tak jen dobře, že se oba judikatorní přístupy sjednotily.

Jako velmi důležitou poté vidím, zejména v souvislosti s možným dalším vývojem judikatury u nás, zahraniční komparaci, kdy jsem vybral ty nejzásadnější státy s jejich nejzásadnějšími soudními rozhodnutí, respektive popřípadě i teoretickými závěry, které by mohly být pro naše soudy určitě inspirací. Ať již negativní či pozitivní.

V úvodní části tohoto závěru jsem vyjádřil určitý stesk nad obecným názorem lidí na vztah sportu a práva, nejinak to vidím i v oblasti dopingu. Jistě, téměř každý alespoň lehce zasvěcený ví, že sportovci dostávají za doping zákazy startů, otázkou ale je povědomí o možném uplatnění trestněprávních norem, a to i vzhledem k takřka nulovému pokrytí této otázky odbornými prameny. I vzhledem k tomu jsem se musel v této kapitole zaměřit více na analytickou stránku věci a přinesení vlastních poznatků a nápadů. Budu poté jen rád, pokud by na to někdy dokázal někdo v budoucnu navázat, jelikož považuji tuto otázku za nesmírně zajímavou.

Práci jsem ukončil kapitolou věnující se korupci, kdy jsem za zásadní považoval uvedení dřívější judikatury, a to zejména s ohledem na změnu, kterou v oblasti korupce přinesl nový trestní zákoník.

Jsem si vědom, že jsem prací nastolil více otázek, nežli zodpověděl těch již stávajících a dříve vyřčených. I tak však, nebo možná právě proto považuji práci za přínosnou. Jak je několikrát zmíněno, každá oblast, které jsem se věnoval, zatím nedosahuje takové pozornosti, jakou by si asi zasloužila, a proto je nasnadě, že zůstává mnoho otevřených témat. Každou další práci, ať již v diplomové podobě či ještě lépe odbornějšího charakteru ale myslím činíme další krůček za poznáním a

postupným vypořádáním zmiňovaných problémů. To byl ostatně můj cíl, který tak považuji za splněný.

11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

11.1. Odborná literatura

COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014.

HORA, Jan. *Sport a právo*. Praha: Acta Universitatis Carolinae Gymnica, 1980

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. Praha: Leges, 2014

Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva, 2008

KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016

KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001

PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1985

SOLNAŘ, Vladimír. *Základy trestní odpovědnosti*. Praha: Academia, 1972

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012

11.2. Odborné články

HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo*, leden 2013, č. 1

KLAPAL, Vít. Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. *Trestněprávní revue*, 2005, č. 10

KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 2

KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie*, 2006, č. 9, s. 28

KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006

KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost za sportovní úrazy. *Právní rádce*, 2007

11.3. Internetové články

2013 Indian Premier League spot-fixing and betting case [online]. [cit. 24.10.2017]
Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/2013_Indian_Premier_League_spot-fixing_and_betting_case

Athletes need performance-enhancing drugs to treat illness. theconversation.com [online]. [cit. 11.11.2017]. Dostupné z: <http://theconversation.com/athletes-need-performance-enhancing-drugs-to-treat-illness-13718>

BOND, David. *IOC targets match fixers.* [online] [cit. 4.11.2017] Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/blogs/davidbond/2011/03/match_fixing_is_now_a.html

ČTK. *Korupční aféra 1. FC Synot: soud rozdal podmíněné tresty.* Tyden.cz [online]. [cit. 24.10.2017] Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/sport/fotbal/gambrinus-liga/korupcni-afera-1-fc-synot-soud-rozdal-podminene-tresty_25985.html?showTab=nejctenejsi-3

ČTK, idnes.cz. *FIFA po dvou letech zveřejnila zprávu o vyšetřování korupce* fotbal.idnes.cz [online]. [cit. 1.11.2017]. Dostupné z: https://fotbal.idnes.cz/korupce-poradatelstvi-ms-volby-d39-/fot_reprez.aspx?c=A170627_182116_fot_reprez_rou

DAVIS, Timothy. *What Is Sports Law?* [online]. [cit. 20.10.2017]. Dostupné z: http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1517&context=spor_tslaw

GARDINER, Simon. *Sports Law.* [online]. [cit. 20.10.2017]. Dostupné z: http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1517&context=spor_tslaw

MÁDL, Luděk, KODĚRA, Petr. *Živě: Kauza fotbalových sázkařů u soudu.* Sport.aktualne.cz [online]. [cit. 27.10.2017]. Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/fotbal/online-fotbalova-mafie-stoji-pred-soudem-obzalovani-meli-man/r~437b6ee88e3711e6b597002590604f2e/>

NOVÁK, Miloslav. *Rána do kamery, vulgární gesta, plivanec. S Řepkou končí i blikance.* fotbal.idnes.cz [online]. [cit. 11.12.2017]. Dostupné z: https://fotbal.idnes.cz/rana-do-kamery-vulgarni-gesta-plivanec-s-repkou-konci-i-blikance-pwd-/fotbal.aspx?c=A111219_182250_fotbal_min

TOMÍČEK, Matěj. *Rusové na zimní olympiádě budou. Smí startovat pod neutrální vlajkou.* sport.idnes.cz [online]. [cit. 7.12.2017]. Dostupné z: https://oh.idnes.cz/zimni-olympijske-hry-pchjongcchang-rusko-doping-ucast-pgg-/zoh_2018.aspx?c=A171205_164431_zoh-2018_mt2
Match fixing. [online] [cit. 4.11.2017] Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Match_fixing

11.4. Právní předpisy

Ekvádorský trestní kodex

Evropská antidopingová úmluva

Evropská charta sportu

Nařízení vlády č. 454/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je jejich větší množství, a co se pro účely trestního zákoníku považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a za jiné metody s dopingovým účinkem

Zákon č.140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

11.5. Judikatura

Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 15. prosince 1995 ve věci C-415/93

Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07

Rozhodnutí Najvyššieho súdu ze dne 26. srpna 1971, sp. zn. Tsf 6/71, R 61/1971-I

Usnesení NS ČR ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002

Usnesení NS ČR ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006

Usnesení NS ČR ze dne 11. dubna 2007, sp. zn. 8 Tdo 396/2007

Usnesení NS ČR ze dne 17. října 2007, sp. zn. 3 Tdo 510/2007

Usnesení NS ČR ze dne 11. září 2012, sp. zn. Tdo 896/2012

Usnesení NS ČR ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015

Usnesení NS ČR ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015

Usnesení NS ČR ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016

11.6. Další zdroje

<http://www.mapakriminality.cz>

BUREŠ, Radim. *Proč není sport imunní vůči korupci?* transparency.cz [online]. [cit. 27.10.2017]. Dostupné z: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/sport_studie_CJ.pdf

Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

POSPÍŠIL, Daniel. Vybrané otázky týkající se statusu profesionálního sportovce [online]. 2015 [cit. 2017-11-28]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/162625>

Protikorupční program resortu Ministerstva práce a sociálních věcí [online] [cit. 9.11.2017] Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/11838/Aktualizovany_Protikorupcni_program_resortu_MPSV.pdf

12 SEZNAM ZKRATEK

CAS – Mezinárodní sportovní arbitráž

ČR – Česká republika

MMA – Mixed martial arts (smíšená bojová umění)

LZPS – ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

NS – Nejvyšší soud

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

ÚS – Ústavní soud

Zákon o sportu – zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu

13 ABSTRAKT

Práce pojednává o problematice trestněprávní odpovědnosti v oblasti sportu se zaměřením na trestněprávní odpovědnost za sportovní úrazy a možné trestní postihy za doping a korupci. Po obecném základu ohledně možné definice sportu a sportovního práva se autor zaměřuje na vztah mezi sportem a právem, zejména tím trestním. Následně je již v práci věnován prostor sportovním úrazům a to hned z několika úhlu pohledů. Nejprve je pozornost věnována souvislosti mezi současným českým trestním zákoníkem a odpovědností za sportovní úrazy, zejména s ohledem na obligatorní znaky trestného činu. Krátce je navíc pojednáno o okolnostech vylučujících protiprávnost. Těm je do značné míry věnována i další kapitola, která pojednává o doktrinálních teoriích, jež se v minulosti utvořily v zahraničí. Zde se autor pokouší o kritický názor na možné uplatnění těchto teorií v praxi. Navázáno je rozbořením veškeré české relevantní trestněprávní judikatury spolu s analýzou jednoho zásadního civilněprávního rozhodnutí, které se taktéž zabývá odpovědností sportovců za sportovní úrazy. Opomenuta nemůže být ani zahraniční komparace, kde autor na příkladu Německa, Rakouska, Polska, Francie a Anglie ukazuje, jak se tyto státy v minulosti snažily problematiku odpovědnosti za sportovní úrazy řešit spolu s uvedením těch nejzásadnějších soudních rozhodnutí. V druhé polovině práce je pozornost věnována problematice dopingu. Řešena je nejen možná trestněprávní odpovědnost sportovce, ale i trenérů, funkcionářů a dalších osob s důrazem na posouzení subjektivní stránky. Závěrečná kapitola se věnuje korupčnímu jednání opět s důrazem na současnou úpravu v trestním zákoníku a dále analýzou příslušné judikatury. Autor se zaměřuje zejména na pojem obstarání věcí obecného zájmu, který je s trestněprávním postihováním korupce spojen a snaží se i o zamyšlení, zda jej lze aplikovat v prostředí amatérského sportu.

Klíčová slova: trestněprávní odpovědnost, sportovní zranění, doping

14 ABSTRACT

The thesis discusses the issue of criminal liability in the sport with a focus on criminal liability of sport's injuries, doping and corruption. After a general introduction to the definition of sport and sport's law, the author focuses on the relationship between sport and law, especially criminal law. Subsequently, the thesis is devoted to sport's injuries from several points of view. At first, attention is paid to the connection between the current Czech Criminal Code and liability for sport's injuries, especially with regard to the mandatory features of the offense. In addition, it is briefly discussed the applicable circumstances excluding criminal liability. These circumstances are also devoted to next chapter which is dealing with the basic doctrinal theories formed abroad. The author attempts to bring his opinion on the possible application of these theories in Czech law. The following chapter focuses on the analysis of all relevant Czech criminal case law with an addition of one crucial civil judicial decision on the field of liability for sport's injuries. The thesis includes also the chapter with foreign comparison where the author describes on the examples of Germany, Austria, Poland, France and England how is dealt with these issue in other relevant countries along with the most relevant particular judicial decisions and special opinions. In the second half of thesis is attention paid firstly to issue of doping in sport. The author analyses not only possible criminal liability of athletes in relation to doping but a liability of coaches, officials and other relevant persons as well. The final chapter is aimed at corrupt behavior in sport. In this chapter, the author focuses on the current regulation of corruption in the Czech Criminal Code and analysis of relevant case law. The main issue of case law is a concept of procurement of matters in general interest and its application in sport, even in the amateur one.

Keywords: criminal liability, sport's injury, doping